

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HERDELTÉSEK:
4-betűs postai sor egyenként 80 fill.
minden következőnél 10 fillér.
Nyomatéka 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 152.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELKÖS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, július 4.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: A nagyságos urak fizetése.
- Indítvány-üzön.
- Nem sürgős.
- Főmondják a kölcsönöket.
- Zselénki törvényjavaslata.
- Husz Ábrahám oltkos meghalt.
- A váratlan akadály.
- Az Eulenburg-pör.
- A gázgyári sztrájk.
- 2. Népszínház sorsa.
- Nem kell kabaré.
- A műszalmaözevény.
- Tárca: Földön járt az angyal... Irtá: Homok.

A nagyságos urak fizetése

Arad, július 3.

Bent a dunaparti jól szellőzött képviselőházban izgatottan várják a földesur-képviselők a kapuzárást. Nincs ezen mit csodálkozni, hiszen — mondotta nemrég valamelyik képviselő — nem érik azt fel ésszel a budapesti újságírók, mit jelent az, ha leszakították már a naptárról Péter-Pál vörösbetűs lapját. Mi innét a vidékről talán inkább megérijük ezt és méltányoljuk azt az automobilszerű törvényhozást, amely most rohamos módon vas-tagítani igyekszik az Országos Törvény-tár ezidei kötetét.

Ennek a gyorsmunkának utolsó jelentékenyebb megállóhelye a végrehajtási novella. A végrehajtó dobja körül most ugyancsak csinos kavarodás keletkezett és Günther igazságügyminiszter ebben a káoszban már azt sem tudja, hogy a képviselők többsége a hitelezőknek, az adósoknak vagy a saját bőrüknek megmentésén fáradozik. Hogy azonban ez az utóbbi

sem jelentéktelen szerepet játszik ebben az ügyben, bizonyítja azt a képviselők között most megindult mozgalom, melynek célja a *képviselői fizetés lefoglalhatatlanságának* kimondása a végrehajtási novellában.

Ugy mondják: egy szociálista képviselő, *Mezőfi Vilmos* vetette fel ezt az eszmét, a néppárt karolta fel és a Ház többsége már magáévá is tette. Günther ugyan ellenzi még, de a végrehajtási novella eddigi életpályájának az az egy jó tanulsága meg van, hogy a már már meg-ingathatlannak hitt miniszteri omnipo-tenciát megingatta egy kissé. Így azután lehetséges, hogy minden miniszteri ellen-zés dacára bekerülhet a végrehajtási no-vellába a képviselői fizetés lefoglalhatatlanságának elve.

Megmenteni azt a hatezernégyszáz ko-ronákat, amit a képviselőség egyebek mellett hoz a nagyságos urak konyhájára: mindenestre olyan eszme, amely méltánylandó akkor, mikor például az új adótörvény javaslata hatszáz, vagy amint újabban mondják, nyolcszáz koronára be-csüli fel azt a létminimumot, mely után a magyar ember még nem adóköteles. A lefoglalhatatlanság elvének kimondásánál is rendszerint a létminimum az irányadó, tehát ha a képviselő urak azt tartják, hogy ők egyéb jövedelmeik mellett még a hatezernégyszáz koronára is annyira rá vannak szorulva, hogy anélkül még meg-élni sem tudnak, akkor mindenestre el-várják Günthertől a meghódolást, sőt ha kell még Günther nélkül és Günther el-lenére is keresztülviszik ezt a módosítást a végrehajtási novellán.

Pedig hát épen ebben a kérdésben nem a képviselőknek, hanem Günther mi-niszternek van igaza. Mert mit is akar ez az indítvány? A képviselőknek igazság-ügyi immunitása mellé a dunaparti gót palotát a nagyságos urak homesteadjévé készülni felavatni. Ha már minden pénzüket elverték a képviselők a dunai bálókön, az ősbudai éljeleken, ha majd minden ősi birtoknak, minden ügyvédi honoráriumnak, minden szinekura-jövedelemnek nyakára hágtak: akkor maradjon meg nekik a képviselői napidij és lakbér, mint utolsó és lefoglalhatatlan menedékvár az összhite-lezők elől.

Mezőfi Vilmos, a Háznak egyedüli szociálista nagyságosa, bizonyára nem ilyen célból készíti indítványát. Neki nin-csenek ősi birtokai, ő aligha tartozik az ősbudai fizetőkincérnek és most alighanem valami olyasmire gondolt, aminek alapján a kézművesnek szerszámait, a festőnek ecsetjét és vásznát mentik meg a lefoga-lás alól. Mezőfi ugylátszik ezekre gondolt, mikor indítványát elkészítette és ezeknek mintájára azt képzelte, hogy a képviselői fizetés is nélkülözhetetlenül szükséges a törvényhozó magasztos hivatásának telje-sítéséhez.

Nem hivatkozunk ezzel szemben kül-földi példákra, Angliára, Németországra, hol a képviselők egyáltalában nem kap-nak fizetést. Nem hivatkozunk a törvény-hozói feladat ideális voltára sem, mert hiába, idealizmusból megélni nem lehet. De az bizonyos, hogy sehol hatezernégy-száz koronás lefoglalhatatlan fizetés nin-csen, sehol a képviselői méltóság nem mentesít senkit adósságainak kifizetése alól

Földön járt az angyal. ...

Irtá: Homok.

A választási hullámok rég elcsendesedtek, a jelölt nevét fityogató szaxiót is bevonták, csak egy lelkes csapat tartott továbbra is együtt a „Kispipához” címzett vendéglőben. Iparosok és munkasemberek voltak ezek, kik estenden esteven a kenyérkereső szerszámot, összejöttek a régi hévvel és elbeszélgettek, mint a harcban egyesült testvérek. Sőt fogadalmat is tettek, hogy az eszméért ezután is külsőni fognak. Kezdeben a választás apró epizódjain szórakoztak, később azán kivált közülök egy fiatal építómester s az évforduló napján így szólt a baj-társakhoz:

— Uraim, egy éve ma, hogy a saját aka-ratunkból a zászló alá álltunk és megmutattuk, hogy az összetartásban hatalmas erő rejlik. Ennek a fényes diadalnak emlékéért meg kell örököznünk s ezért indítványozom, hogy ala-kítsuk meg szeretett képviselőnk nevével elne-vezendő asztaltársaságunkat! ...

Az asztal fölött uszó füstfelhőt dörgő él-jenzés kergette szíjjel e percben és az embe-rek arcára visszatért a régi tűz. Ragyogtak a szemek, integettek a kéréses nehéz kezek a beszélő felé. S amint lecsillapodott a mámoros vihar, fölkelte helyéről egy őszbecsavarodott em-ber és megtoldta az előbbi szavait:

— Kedves fiaim, elfogadom ezt a szép gondolatot, azonban kérek benneteket, jelenté-ük ki azt is, hogy ennek az asztaltársaságnak a politikai küzdelem kivül egy fontos célja is lesz és pedig a jótékonyság! ... Perselyt hely-yeztek erre az asztalra s a begyűlő fillérek-ből juttassunk egy parányi meleget a dider-gőknek! ...

Most nem éljenetek a munkasemberek. Az ajkukat lekötötte a meghatottság. S leereszt-vén markukból a koccolásra szánt borospoha-razakat, egymásután nyultak az erzenyükhöz és ki-ki letette a lelkekben felragyogó olár elé az első áldozatot.

Ez volt a szeretét magvetése.

Ettől a naptól fogva nem kellett több in-telem. Az iparos emberek, amint elköve-keztek a hosszú asztalhoz, szó nélkül lerótták tarto-zásukat, mint a hívó a templom bejáratánál a térdrehajtatást. A persely naponként súlyosabb lett. Nőt benne a szeretet kalásza, mely gyü-mölcsével letörli a szenvedők könnyeit, fölemeli az elesetteket és vigaszt varázsol a kétségbe-esetten lelkébe. Az élénk kalászszal asután együtt nőtt az emberek büszkesége is. Érezték, hogy nagy dolgot művelnek. Nemes és szent munkát, melyre oly ritkán akadnak vállalko-zók, bár igen jól tudja mindenki, hogy az élet-nek nemcsak fénye, hanem rideg és mostoha árnyéka is van.

Mikor megtelt az öblös bádogg persely, az asztaltársaság minden embere egy fejjel na-gyobbnak érezte magát. És a szívében kelte-mes enyhesség bízsergett. Az iparosnak ritkán van ünnepe. Az élet és az emberek küzdelmé-vel áll örökkön szemben. Esért kétszerezesen érzi az örömet, melyet az alkalom nyújt. Iyenkor szinte átszellemül és teljes lelkével mér-legei az esemény fontosságát. Ekkor tél volt, fehér táj és munkanélküli idő. A jótékonyság szava megcsendült a fűtött szobákban és szo-moru képeket rajzolt a salvek elé. Persely ritka helyen hallják meg ezt az esdő szót és a tekin-tetüket is elfordítják egytöbben a kellemetlen képekről. Félmeztelen apró gyermekeket való-ban nem kellemes szemlélni sem odakint a je-ges utcákon, sem pedig bent a kenyérnélküli dohos szobákban. Gondolatokat ébresztenek ezek az emberben, amittől irózuak és félünk. Csak annak kellemes, aki a rongyok helyébe jót nyújt s aki előtt minden szép között a hála mosolya a legszebb.

Eoben a karácsony előtti időben újra föl-állott beszédéhez a piros képű öreg remeke-smester. Csendes volt a szava, nehogy a másik asztalal is meghallják, mert a példabeszédnek adott igazat: mit a jobb kezem ad, ne tudja a bal — és azt mondta:

— Fiaim, elérkezett Péter-Pál. Aratha-tunk! ... Határozatokat el, hogy a fillérek-ből

és végre arra, hogy Magyarországon máris olyanok tekintik a mandátumot, mint a rossz ügyvédi ircdáknak, eladósodott földbirtokoknak, letörésnek induló ekziszcenciáknak utolsó menedékét.

Ilyen nivóra azonban talán még sem fog süllyedni a magyar képviselőház. Ennek az eszmének kicsinyes, önző, sőt nevetséges voltát talán maguk a képviselők is be fogják látni, mielőtt a Ház elé vinnék indítványukat. A képviselő immunitás is elég visszaélésnek volt már okozója minden jogos és helyes indoka dacára; mennyivel több visszaélésnek és méltánytalanságnak lenne előidézője a képviselői fizetés immunitása, melynek még erkölcsi és politikai indokai sincsenek.

Indítvány-özön.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, július 3

Még ma is a végrehajtási novella tárgya. Ma folyik. Így kétségtelen, hogy nem lesz vége ma a vitának s ezen a héten elertanak a nyári ülések. Ma egyébként nagyon hangos a Ház kedve s a néppárttól kivált Nagy Dezső felszólalását sűrűn érték közbekiáltások.

Még képviselő alig volt a folyosón, de Wekerle Sándor már nagy lépésekkel mérte a piros szőnyeget.

— Mit csinálsz itt ilyen jókor kegyelmes uram? — kérdezte tőle Bozóky Árpád.

Wekerle nagyot nézett.

— Jókor? ... Már itt voltam kilenc órákor.

A miniszterelnök csakugyan már kilenc órákor bejött a Házba és hosszasan konferált Návay Lajossal.

Az ülésen Návay Lajos alelnök elnökölt.

A beérkezett kérvények bemutatása és az elnöki előterjesztések után folytatják a végrehajtási eljárás módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

(Senki sem kap hitelt.)

Bozóky Árpád: A jelenlegi végrehajtási eljárás reformálását szükségesnek tartja s ezért elfogadja a tárgyalás alatt levő javaslatot. A módosított novella mindazonáltal nem fogja megteremtteni a kívánt állapotot és pedig

azért nem, mert a kereskedelmi forgalmat csökkenteni fogja; a mentesítések ugyanis a nyújtandó hitel rovására mennek. Így azután Magyarországon a földbirtokosokon kívül alig lesz valakinek hittele. Annak ismételése mellett, hogy elfogadja a javaslatot, indítványozza, hogy a szükséges pótlások foganatosítása végett a törvényjavaslatot vegyék le a napirendről s az ősi ülésnapokon vegyék tárgyalás alá.

(A home-stead.)

Buza Barna: A javaslat mellett beszélt. Nagy Dezső: A javaslatot bizonyos animozitással tárgyalja a Ház, pedig éppen itt, eme kérdésnél teljes objektivitással kellene eljárni. A függetlenségi párt ezen szakkérdésben a párttagok teljes véleményssabadságát megtagyva, egy pillanatra sem tekintette ezt pártkérdésnek, mint azt tegnap a néppárt részéről hangoztatták. (Ugy van, ugy van!) O a maga részéről a legnagyobb mértékben fenntartja a kritika jogát. Nagy hibája a javaslatnak az, hogy a hitelviszonyokat teljesen megváltoztatja. Az országnak amugy is nyomott gazdasági helyzetére ez súlyos befolyással lenet, a magyar ember hitelét nem hogy apasztani, de növelni kell. A javaslat erre egyáltalán nem alkalmas. Beszél a home-stead kérdéőről s annak nagy jelentőségét hangoztatja. A home-stead magával hozza a paraszthitelbizományok felállítását (Zai) a home-stead nyomot bagyna örökösödésünkben, de pár hónap alatt készülni nem lehet, lehetetlen. (Zai a néppárt.) Ilyen gyorsan csak idegen munkából lehet összetákolni.

Günther Antal igazságügyminiszter: Nem is mondani azt, a jövő ülésszakra ígertem.

Nagy Dezső: Nem a miniszter személyére vonatkoztak megjegyzései. (Óriási lármák.)

Elnök: Csendet kérek.

Rakovszky István: Agyon támogatják szegény Günttert.

Nagy Dezső: Nem akarja a helyzetet tulajdonos sőt szűzben feltüntetni.

Mezőfi Vilmos: Évente tízezer kisbirtokost árvereznek. (Folytatólag zaj. Elnök csenget.)

Eber Antal: Nem áll.

Felkiáltások az alkotmánypárton: Igaza van Mezőfinak.

Nagy Dezső: Tízezer gyenge ember miatt nem lehet husz millióra káros intézkedéseket hozni. Az átmeneti intézkedéseket egyáltalán nem tartja helyesnek; vagy jó a törvény és lépjen életbe, vagy pedig teljesen elhagyassák. (Ugy van, ugy van) A törvény több intézkedéssel szemben aggályai vannak, mégis a többség előtt meghajlik és a javaslatot az általános tárgyalás alapjául elfogadja. (Helyeslés a függetlenségi párt.)

Bernát István: Nem akart felszólalni az általános vitánál. Csupán azért szól, mert válaszolni akar Nagy Dezső egynehány kijelentésére.

Előszörban a home-stead ügyével foglalkozik. Nagy Dezső úgy tüntette fel a dolgot, mintha a törvényhozás, illetőleg a miniszter ezzel csak néhány hét óta foglalkoznék. Nagyon régen vár ez a kérdés már megoldásra. Husz évvel ezelőtt Andrássy Géza gróf ...

Nagy Dezső: Tudom, tudom.

Bernát István: ... foglalkozott már ezzel a kérdéssel. Günther Antal kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy benyújtja ezt a törvényjavaslatot, ő bizik a miniszter szavában. A javaslatot elfogadja.

Nagy Dezső: Félreértett szavalt magyarázta helyre Bernát Istvánnal szemben.

Elnök ezután a vitát bezárja.

Bakonyi Samu előadó: Válaszol az elhangzott kifogásokra. Elfogadásra ajánlja a javaslatot.

(Günther refleksiói.)

Günther Antal igazságügyminiszter: Nem csak azért nyújtotta be a javaslatot, mert közhaj volt; hanem azért, mert szerinte közszükséglet. A törvény az eddigi hitellezési rendszerrel egykészik szakítani, megváltoztatja az uszora rendszert és a hitelt roáissá teszi. Egy egész más hitellezési mód fog kialakulni, amely az adós becsületére, tisztességére fekteti a fősúlyt. Mentességeket ad a törvény — ez szociális szükséglet. Ez részben etikai principium, de szükségességi elv is. Az a nyomorult pár tngóság ugyls csak a költség fedezésére jó és az államnak is az az érdeke, hogy a züllőfélben levő ekziszcenciákat megmentse. Hallott olyan felszólalást is, amely az ugynevezett flakkerező, de nem fizető urakra vonatkozott. Ezekkel szemben az iparos védekezhet, egyszerűen megszűnteti a hitelt. A törvény éppen úgy megfelel enél a kérdésnél, mint azoknál az eseteknél, amikor a hitellezők egyenesen azokra a bizonyos flakkerező urakra pályáznak.

Szmrecsányi György: Akik a mama, vagy a papa nevét írják alá.

Günther Antal igazságügyminiszter: A kisgazdákra nézve a mentesítés csak előnyös lehet. A hitelt nem csökkentik, sőt elejét veszik annak, hogy a birtok megmozdításról. (Ugy van, taps a néppárt.) A földre különben az adósok soha sem fognak menni, mert halászájk a hitellezők, hogy az adós dolgozik, a fundus insturktus ugyls foglalhatlan lévén, nem fogja a tulajdonost zaklatásnak kitenni. A home-stead kérdéssel a miniszterium igen komolyan foglalkozik és azt a legrövidebb idő alatt megvalósítja.

A jelenlegi törvénnyel szemben az az álláspontja, hogy az a kihirdetés után nyomban érvénybe lépjen. (Hosszantartó taps és éljenzés.) A törvény kihirdetéséig lejárt követelésekre nézve kijelenti, hogy azok a régi törvény in-

ruhát veszünk szegénysorsu és jó tanuló gyerekek részére. Melegbe tesszük tükönl fázó madarat. Ne nézzétek, hogy ezek a madarak milyen nyelven és milyen bibliai oktatás szerint imádják az egy Istent, inkább mutassátok meg, hogy magyar, német vagy szerb szóval, akár Krisztus, akár Mózes, akár más reformátor utmutatása mellett ker is a kérő: adatik neki.

Az iparosok arcára ismét visszatért a régi ragyogás. Nem volt egy ellenvető hang. Az élet legnagyobb igazsága: a szeretet fénye világozást nyitott a szívekben. És egy hét múlva elkövetkezett a nap, amelyen ünneplős ruhába öltöztek az iparosok, az asztal körül pedig tízenöt apró gyermek sorakozott. Ezeknek színtelen és sovány volt az arcuk, a ruhájuk pedig szelős és rongyos. A foltok egymásba voltak öltve. A tekintetük azonban bátor és vidám volt. Értelem lakozott bennük. A másik asztalon nagy garmadában voltak az új ruhák. A csizmák, sapkák és posztókeztük ...

Az emberek nézték a fiukat, a fiuk pedig az embereket. Gondolatok váltak ki a közből a lelkekből. A fiuk irigyelték a nagyokat. Különösen akiknek aranylánc lógott a mellényükön és vastag gyűrű fénylett az ujjukon és elgondolták, lehetnem, de boldogok azok, akiknek jómódu az apjuk. Jól lakhatnak minden

nap és nem fáznak, mikor a könyv mellett ülnek a hideg szobában. A felnőttek egyik-másikában vonzalmat keltettek az értelmes és nyílt arcok, haza vitte őket az érzés: oh bár ilyen jó szándéku lenne a mi gyermekünk is.

Azután megszólalt az öreg hang:

— Flalm, mi ma ide hivattunk benneteket, hogy megmutassuk, mi az emberszeretet. Ruhákat adunk rátok. Szép és jó ruhákat. Csizmát, sapkát, a kezeikre pedig keztüőt, hogy ne fázson. A szívetekbe pedig egy emléket vésünk. Ne felejtsetek ezt el. Ha majdan nagyok lesztek, jó módba kerültek, ti is juttat mazzátok meg az engedelmes és jó tanulógyermekeket. Fogadjatok szót a szüleiteknek; tiszteljétek és szeressétek az embereket; tanuljatok és műveljétek magatokat ...

A fiuk a földre néztek és úgy hallgatták a fehér szakállu ember intelmét. Aztán félénken megköszönték a nagy jószágot; előre lépett közzük egy nagyszemű, szőke gyermek és megcsókolta az öreg iparos kezét.

— Ki fia vagy? — kérdezte az.

— Sár Zoltáné.

— Miféle az apád?

— Meghalt. Nincs apám.

— Meghalt?

— Igen, a fegyházban halt meg. Falun jegyző volt, de már régen, öt év előtt.

Szinte megüti a mult visszatérő árnya a lelküket, ebben a derős fényben. Edes jó Istenem, vajjon gondolt e az ember egy percig is arra, hogy súlyos tévedésével hová juttatja családját és hová taszítja önmagát. Azonban ne kérdszünk tovább senkit. Fájdalomra és szomorú emlékezésekre nincs most szükség. Inkább közzük be a sebeket és osszlassuk el a szenvedéseket. Adjunk pirosra sült kifliket és kivánatos, szép meleg virslitket az apró kezekbe. Lám, ezek oly kedves dolgok most. Oly élvazettel fogyasztják őket az éhes gyermekek. Az ember szinte fellelkesül; nyugalom és boldogság lopódszik a lelkébe, ha látja az ő nagy és édes örömlket. Ki tudja, mikor esznek ezek a piál lelkek fehér tésztából gyurt kifliket ismét ...

Később szépen, illedelmesen elvonul a kiscsapat. Vidámságot, mosolyt visznek haza, a hideg és szürke börtönökbe, ahol a nyomorúság ül minden zugban. Melegséget varázsolnak a barátságatlan szobákba. És könyvet, a boldogság apró könyvet.

Ezen a napon nagy volt az öröm és csapongó a hargulat a „Kispipa” hosszú asztalánál is. Az emberek itt is érezték, hogy csillogó, hófehér szárnyaival földön járt az angyal.

tézkedés alá vétéknek és a bíróságra bizza a követelés lejáratának megállapítását. (Taps és éljenzés a néppártion.) Kéri a törvényjavaslat elfogadását. (Hosszautartó éljenzés.)

Simonyi-Semadam Sándor határozati javaslatát, a zárszó jogán mondott beszéde kapcsán visszavonta.

A Ház a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

Következik

(a részletes tárgyalás.)

Horty Béla: A javaslatban mindenkire lát védelmet, csupán a képzőművészekre nem. A műterem berendezését, tartozékait ezek szerint mentesíteni kellene a foglalás alul.

Ziinszky István: A modelleket is. (Darrútség.)

Horty István: Ki kell terjeszteni a műteremre is az otthon fogalmát. A befejezett és befejezetlen képeket szintén mentesíteni kell a foglalás alul.

(Indítványok.)

A részletes tárgyalás során a második szakasznál

Horthy Béla azt indítványozza, hogy a művészek műtermét mindenestől mentesítsék a foglalás alól.

Fábry Károly a papokra és katonákra nézve indítványozza, hogy csak a szükséges köntösük ne legyen lefoglalható.

Mezőfi Vilmos sérelmesnek mondja, hogy ez a szakasz az írókat azon szellemi munkások közé sorozza, akiknek szükséges könyveit nem foglalhatók le, de az újságírókat nem említi. Hogy félreérthetők ne történjenek, indítványozza, hogy az újságírókat külön említsék fel. (Helyeslés.)

Nagy György előre is bejelenti, hogy az átmeneti szakasznál indítványozni fogja, hogy a régi törvény ne a lejárt, hanem a megítélt követelésekre maradjon érvényben. Támogatja Mezőfi indítványát. Az újságírók munkaeszközéről is gondoskodjék a törvényhozás. Indítványozza, hogy ne csak a szükséges, hanem egyáltalában minden, hivatásuk körébe eső könyv mentesítve legyen a foglalás alól. Indítványozza továbbá, hogy a kiskereskedőknek százötven korona értékű áruja szintén lefoglalhatatlan legyen. Azonkívül indítványt terjeszt elő oly pont beiktatásáról, hogy a mentességi szabály ellenére tett bármilyen lemondó nyilatkozat érvénytelen legyen.

Mérey Lajos helyesli Nagy György indítványát. A kereset folytatásához szükséges eszközök és könyvek lefoglalhatatlanságát a magánhivatalnokokra is kimondani kéri, ugyancsak a fogtechnikusokra is.

Kelemen Samu nem járulhat hozzá Nagy György azon módosításához, hogy a kiskereskedő áruaktára százötven koronáig foglalásmentes legyen, mert ez árt a kereskedők hitelének. Kéri a minisztert, mi különbség van a magánhivatal és az intézet között?

Günther Antal igazságügyminiszter csak Mérey, Ferenczy és Moskovitz indítványát fogadja el. Mezőfivel szemben megjegyzi, hogy lehetetlenségnek tartja, hogy legyen Magyarországon bíró, aki e kifejezésre latti: író, újságíró is ne értsen.

A Ház a szakaszt Mérey, Ferenczy, Moskovitz és Nagy György módosításával elfogadta, mire az ülés véget ért.

TANÜGY.

(—) Földíjas helyek a tanító konviktusban. Az aradi tanító-konviktusban a „Kovács Vince alapítványi” és az egyesület által fizetendő két két földíjas hely még üres. Felhívtnak az Aradvidéki Tanítóegyesület azon tanítótagjai, akik a fiaikat a konviktusba beadni akarják, hogy ezen szándékukat írásban folyó évi július hó 10 ig az Aradvidéki Tanítóegyesület elnökségének jelentsék be. A folyamodványhoz melléklendők: a születési, az orvosi, az ujjraoltási és az iskolai bizonyítvány. Kovács Vince egyesületi elnök.

Nem sürgős.

A közvilágítási szerződés tárgyalását az őszre halasztották.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 3.

A közlekedés és jogügyi bizottságok ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével közös ülést tartottak, hogy a villamos részvénytársaság és a város között a közvilágítás ellátására kötendő szerződés feltételeit megállapítsák. Az ülés azonban eddig nem jutott el. Annyi részint jogi, részint műszaki természetű kérdés vetődött fel, még mielőtt a társulatlak lapunk mai számában ismertetett előterjesztésével foglalkoztak volna a bizottságok, hogy belátták a közös ülés céltalan és alkalmatlan voltát. A jogügyi bizottságnak ugyanis előbb meg kell állapítania a koncessió szerződésből melyek a város jogai s melyek a társulat kötelességei, tehát a közlekedési bizottságnak is kell várnia, míg ez megtörténik.

Aztán meg a bizottsági tagok egyáltalában nem tartják olyan sürgősnek a jövő év végén lejárató szerződés meghosszabbítását mint a hogy azt a tanács feltűnteti s ezért ki is mondták a polgármesterrel határozatképen, hogy az egész dolog nem ér annyit, hogy nyári üdülésüket érte feláldozzák s elhalasztották a szerződés megújítás valamennyi indoklását, a bizottsági üléseket, a társulattal való alkudozásokat, szerződési pontok megformulázását az — őszre.

Es jogi kérdéseknél helyén való eljárás de annyira méltányos bárki lehet, legyen az magánfél vagy város, hogy az alkudozó másik félnek legalább arra az egy érdekére van tekintettel, hogy annak az ideje is pénz. A villamos társaságot tessék a legolcsóbb és a városra nézve legelőnyösebb ajánlatlételre kényszeríteni minden rendelkezésre álló eszközzel, de egy üzleti vállalkozástól nem lehet azt kívánni, hogy egy negyed évvel halassza el terveinek perfektuálását, mert a másik fél most — nyaralni óhajt.

A bizottságok ülésén Herling Gyula is nyerte a társulat már többször említett ajánlatát. Mielőtt ennek tárgyalásába bele kezdettek volna, a polgármester felolvastatta a Rosenberg Miksa dr. által készített memorandumot, melyben arra nézve szolgál felvilágosítással, vajjon a városnak az alapszerződés B. 4. szakasza értelmében vannak-e jogai a társasággal szemben még akkor is, ha azzal nem kötne többé közvilágítási szerződést.

Ezt a kérdést azért kellett Rosenberg doktortal tisztáztatni, mert a városi tisztifőnökség egyik tagja, Jasszy Károly dr. alügyész érdekelt fél. A villamos társaság felügyelő bizottságában foglal helyet.

Rosenberg dr. mielőtt még jogi fejtegetéseinek hasznát a közlekedési bizottság igénybe venné, azt óhajtatá, — úgymond — hogy azzal a jogügyi bizottság foglalkozzék s mondja ki, vajjon annak okfejtésével és konkluziójával egyet ért-e?

Nagy Sándor dr. helyeselve Rosenberg megjegyzését, azt indítványozta, hogy a mai közös ülést egyáltalában ne tartásák meg, hanem Rosenberg memorandumát adják ki a jogügyi bizottságnak, mert furcsának találná, ha egyik bizottság a másik jelenlétében olyan kérdéseket tárgyalna, melyhez vagy az egyik, vagy a másik nem szólhat hozzá.

Mint hogy a bizottságoknak néhány tagja felvetett több olyan kérdést, mely szerintük a társulat ajánlatának tárgyalása előtt tisztázandó

s a nagy többség arra az álláspontra helyezkedett, hogy a szerződésköltés egyáltalában nem sürgős jellegű s a bizottsági tagok nagy része a nyár folyamán amugy sem lesz itthon, kimondották határozatal, csak az októberi közgyűlés elé terjeszt a közlekedésügyi bizottság javaslatot a közvilágításnak ellátására nézve és szeptemberben fogják a bizottságok ezt előkészíteni. A memorandumot kiadták a jogügyi bizottságnak s abba műszaki szakértőkül Fetter Géza, Szathmáry János, Reisinger Sándor és Virágh Lajos bizottsági tagokat küldték ki.

Fölmondják a kölcsönöket.

Nem lesz átmeneti év.

A néppárt és a végrehajtási novella.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 3.

A sok bajjal küzdő végrehajtási törvényjavaslat megint egy kritikus ponton akadt meg. Ezt főképen a néppártinak és Rakovszky Istvánnak föllépés: tette kényessé, — de véletlenül olyan kérdést érint, amely nagyon belevág a hitelezők és adósok dolgába.

A végrehajtási novella még nem is vált törvénynyé, életbeléptetése máris megdőbbenően előrevetít árnyékát. A budapesti kis pénzüntézetek és szövetkezetek a hivatalnokváltók, a vidéki pénzüntézetek a ugynevezett törlesztéses paraszt-váltók bonnlásának jelentékeny csökkenésétől féve, már most intőkedéseket léptetnek életbe e nemű követeléseik biztosítása érdekében. Egy pénzügyi szaklap erre vonatkozólag érdekes levelet közöl, amely a kisebb vidéki pénzüntézetek egyikétől ered. A levél a többek között ezeket mondja:

„Mint legelőbb vidéki pénzüntézetnél, úgy nálunk is, a váltótárca 75—80%-át ugynevezett paraszthitelű váltók képezik, amelyen elfogadó és 2—8 kezes szerepelnek; ez az anyag, amint a múlt évi krízis is bebizonyította, vidékünkön elég jó, a kötelezettek fizetőképessék, azonban, ha az új törvény életbelép, ezek nagy részét behajtani nem lehet. Igazgatóságom egy része erre való tekintettel azt javasolta egy, a múlt héten tartott igazgatósági ülésen, hogy ezek a kölcsönök már most, egytől egyig mind mondassanak fel, illetve a váltókötelezettek kényszerítésének arra, hogy tartozásuk erejéig jelzálog-biztosítékot adjanak, vagyis jóval előbb meg akarja kezdeni a védekezést, mint az új törvény életbelép, annál is inkább, mert ha a törvényt rövidesen életbeléptetnek, már késő volna.”

Azonban a képviselőházban is beszéltek hasonlótl. A javaslatról — mondotta a függetlenségi párt több tagja, — országsszerte az a hír terjedt el, hogy kisebb vagy nagyobb adósokkal szemben egyszerűen lehetetlenné teszi a követelések behajtását s e hirtől föllgatva a hitelezők most tömegesen fölmondják a kölcsönöket és ezerszámra adják be a végrehajtási kérvényeket, hogy még a törvény életbelépte előtt biztosíthassák követelésüket.

Erre való tekintettel, a függetlenségi pártnak több tagja igen lényegbe vágó módosítást terjesztett az igazságügyminiszter elé. Ez a rendelkezés a törvény végérvényes életbeléptetésének egy évre való kitolásában és annak kimondásában állana, hogy az átmeneti idő alatt, a törvény kihirdetése előtt keletkezett pénzbell tartozásokra, melyek közé a pénzüntézetli törlesztéses váltókölcsönök is tartoznak, a végrehajtási novella nem nyer alkalmazást, illetve, hogy az átmeneti idő lejártáig az e nemű követelések behajtása céljából alkalmazandó végrehajtási eljárás a most érvényben álló végre-

hajtási törvény határozmányai szerint fogantatandó. Az egy évi haladék azért szükséges, hogy megszűnjön ez a rögtönös roham, a mely az adók tizezreit pusztítaná el. Az igazságügyminiszter, az érvek hatása alatt, állítólag hozzájárult az előterjesztett módosításhoz.

A néppártot azonban herce tüzelté Günther miniszter elhatározásának a híre. Rakovszky István indulatosan mordította tegnap a folyosón:

— Ha egy évre föl akarják függeszteni a törvény életbeléptetését, miért tartották akkor együtt a türelmetlen Házat, azzal a jelszóval, hogy a javaslat sürgős letargyalása halaszthatatlan érdeke a kisembereknek?

Mivel a minap épen a másik, sürgősnek jelzett javaslat napirendre tűzése miatt támadt az összekoccanás Rakovszky és Návay között, ez a fő fedezés ma nagyon kapóra jött a néppártnak. Konventikulumot tartottak s elhatározták, hogy követelni fogják a törvény azonnali életbeléptetését. Ennek az állásfoglalásnak adott kifejezést a mai ülésben Rakovszky István, a mikor kijelentette, hogy ő és pártja csak a föltétel alatt fogadja el a törvényjavaslatot.

A néppárt tagjai az erre vonatkozó határozati javaslatot tegnap délelőtt megfelelő számban aláírták és — így újságolja a félhivatalos Budapest — hír szerint Günther Antal igazságügyminiszter megváltoztatta előbbeni álláspontját, hajlandóságát fejezte ki, hogy ennek megfelelő módosításhoz hozzá fog járulni.

Husz Ábrahám cinkosa meghalt.

Temetés fegyházor kísérettel.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 3.

A petroval rablógyilkosság egyik hőse, Mihálka János meghalt a nagyenyedi fegyházban. Még emlékezetes az a szörnyű büntetés, amelyet Husz Ábrahám Mihálkával és ennek négy barátjával együtt követett el, amikor előzetes megállapodás szerint rátámadtak a petroval erdőben egy postakocsira és az öt kísértő csendőrmesterre, őket legyilkolták, a postakocsit pedig kirabolták. A máramarosi törvényszék a zsidó Husz Ábrahámot és Mihálka Jánost köztársasági halálra ítélte. Az elítéltek kégyelmi kérvénnyel fordultak a királyhoz, ő felsége azonban csak Mihálka kérelmének adott helyt és a halálbüntetést életfogytig tartó fegyházra változtatta. Husz Ábrahám a halálos ítéletet ez év március havában hajtották végre, Mihálka pedig négy társával együtt a nagyenyedi fegyház rabja lett, ahova március huszonehatedikén szállították őket át durva daróc ruhában.

Mihálka a fegyházban a szabómesterség iránt érzett hajlandóságot és szorgalmas, csendes ember módjára viselkedett. A műhelyben azonban nem sokáig dolgozhatott, mert régi betegsége, az orbánc nagy erővel kiütött rajta s ezért kórházba kellett szállítani. A baj néhány hét elszelőtt a torkát támadta meg, úgy, hogy enni sem tudott.

A szerencsétlen rab félt az operációtól és bár az orvos tudására adta, hogy egy sikeres műtét megmentheti az életnek, semmi áron nem volt rávehető, hogy műtétnek vesse alá magát. Betegsége rohamosan haladt előre. Tizenhat napig egy falatot sem tudott nyelni, csak vizet ivott.

Mikor a halálát közeledni érezte, azt mondta, hogy aszait szívat szeretne enni. A felügyelő teljesítette a különös kívánságot és hozatott neki szívat, de Mihálka nem tudott már hozzányulni, csak nézte üvegesedő szemmel a gyümölcsöt. Agóniájában sórt kért inel, mire azonban hoztak neki, már meghalt. Haláláról táviratilag értesítették Petrován lakó családját. Felesége azonban nem jelenhetett meg a temetésen, mert a szegény asszony még az ura bűnperének tárgyalása idején megőrült. Gyermekei sem jöttek el a temetésre s így csak két fegyházor és a fegyház lelkésze kísérte a sokat szenvedett rabógyilkost utolsó útjára.

Zselenski törvényjavaslata.

Egy pikáns szavazás.

A főrendiház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, július 3.

Néhány heti pihenés után ma ülésre gyűltek össze a főrendek is, hogy még a nyári szünet előtt letárgyalják a képviselőházban elfogadott törvényjavaslatokat. Legalább ez a kormány kívánsága, ami azonban aligha teljesül. A mai ülésen már napirend előtt felszólt a kormány legerősebb és legtöbbet szereplő főrendi ellenzéke, Zselenski Róbert gróf és ismertette a tőzsdetörvényről szóló javaslatát, melylyel a fedezetlen határidő-üzlet betiltását és általában a tőzsdék megrendszabályozását követeli. A gróf ezután indítványt adott be, hogy javaslata mintájára terjesszen a kormány tőzsde-törvényjavaslatot az országgyűlés elé. Wekerle miniszterelnök kérte az indítvány elvetését, mire Desseffy Aurél elnök elrendelte a szavazást. Egy kis incidens után kiderült, hogy mindkét párton egyformán állnak a szavazatok s így elnöki döntésre került a sor. Desseffy, aki egyébként az Omge nek, ahol Zselenski az alelnök, elnöke is, Zselenski ellen s a kormány mellett döntött.

A főrendiház üléséről, melyen különben csak a munkásházakról szóló javaslatig jutottak, itt következik részletes tudósításunk:

Az ülésen Desseffy Aurél gróf elnökölt. Napirend előtt Zselenski Róbert gróf okolta meg azt az indítványát, hogy a kormány terjesszen előzelebb tőzsdetörvényt. Felolvassa javaslatát, mely a kormány felügyelete alá helyezi a tőzsdéket. Terményidőse csak az O. M. G. E. és a földművelésügyi miniszter hozzájárulásával jöhet létre. Határidőüzlettel nem szabad foglalkoznia és a tőzsdéket ki lehet terjeszteni értékekre is. Ez a törvény egy fillérbe sem fog kerülni. A fedezetlen határidőüzletet sok állam már megtiltotta, így Németország és Ausztria is. Az új német törvényt a szőlő teréről másolták le, melyet Németországban már ismernek. Ismerteti a múlt heti budapesti gabona kampány visszasságait.

Hivatkozik arra, hogy az Ausztrálával kötött kereskedelmi szerződés utolsó pontjában a magyar kormány nemzetközi kötelezettséget vállalt a budapesti gabonátőzsdék szabályozására. Javaslatának harmadik pontja szerint a gabona, egyéb mezőgazdasági és malom terményekkel foglalkozó tőzsdékre a földművelésügyi miniszter, más árukat közvetítő tőzsdékre a kereskedelmi miniszter, az értéktőzs-

dére pedig a pénzügyminiszter küld ki megbízottakat, kiknek feladata ellenőrizni a tőzsdeforgalmat és örökölni a felett, hogy a törvény minden rendelkezése pontosan betartassék. Az örökös pont szerint tőzsdesszerű határidő-üzleteket gabona, egyéb mezőgazdasági valamint malom terményekben kötni tilos. Példákat hoz fel a fedezetlen határidő-üzlet veszedelmességéről. A késsáru üzlet kénytelen utána futni a határidő-üzletnek. Ma már sajnos tisztviselők is játszanak a tőzsdén. A budapesti tőzsde autonómiáját törvény tervezete respektálja. A tőzsdébiráskodást külön törvényben kell rendezni. Megránkódtatás nélkül nem lehet megszüntetni a tőzsdébiráskodást, ezért egyelőre csak változtatásokat ajánl.

Elnök kéri, fogja rövidebbre a beszédet.

Zselenski Róbert gróf ismerteti az aradi Neuman cég és más cégek felrattait, melyek szintén a fedezetlen határidő-üzlet eltörlését kérik. A malmok és sajtójuk persze a határidő-üzlet mellett vannak. De reméli, hogy a főrendiház nem így fog gondolkodni. A sajtó folyton gunyolja a főrendiházat tehetetlensége miatt. Reméli, hogy ennek vége lesz. Kéri indítvány elfogadását.

Wekerle Sándor nem hiszi, hogy az indítvány elfogadása emelné a főrendiház súlyát. A szóban lévő kérdés régen tárgyalás alatt van és mi megakarunk felelni kötelezettségünknek s kiakarunk minden hazardörökvést és minden illetéktelen elemet zárni a tőzsdéről. De ez nem csurán a fedezetlen határidő-üzlet szabályozását jelenti. A kormány ezt fontos kérdésnek tekinti, amelyet minél előbb megoldani kíván. Minket a télenység vádjával nem lehet illelni.

Zselenski Róbert gróf: Az a baj, hogy tuiságosan sokat akarnak.

Wekerle Sándor: Kéri a határozati javaslat elvetését.

Elnök elrendeli a szavazást. Mivel a többséget megállapítani nem tudja, megolvastatja a szavazatokat s jelenti, hogy 26 főrend az indítvány ellen, 28 mellette szavazott s így azt nem kívánják tárgyalni.

Zselenski Róbert gróf: Tévedés! 28 mellette szavazott.

Elnök: Ujra megolvastatja a szavazatokat és jelenti, hogy 24 szavazott 24 ellen, tehát az ősi ülészakra döntenek.

Felkláltások: Az elnök dönt!

Podmaniczky Gábor báró: Kéri az elnök döntését.

Zichy Nándor gróf az egész dolognak össze halasztását kéri.

Teleki József gróf: Elég lesz, ha fikszirozzák, hogy ezt a kérdést össze tárgyalják.

Wekerle Sándor: A főrendiház hátszabályai szerint most a felett kell dönteni, kívánják-e ezt az ügyet tárgyalni? Mi ugyia elvünk szerint járunk el.

Zselenski Róbert gróf: Név szerinti szavazást kér.

Elnök: Szavazatával azokhoz járul, akik az indítványt nem fogadták el.

Észel az indítvány zorsa eldőlt. Zselenski Róbert gróf gunyosan odakiáltja az elnök felé:

— Így viselkedik a gazdasági egyesület elnöke!

Az elemi népoktatás ingyenességéről szóló törvényjavaslat tárgyalásánál

Prohászka Ottokár szólt fel. Fejtegette az ingyenes népoktatás nagy erkölcsi és szociális jelentőségét. A javaslatot örömmel elfogadja.

Gyurász Ferenc a javaslatot jelentős lépésnek tartja a magyar népoktatás történetében.

Zichy Nándor gróf szintén elfogadja a javaslatot.

Antal Gábor szerint a javaslat nem sérti az egyházi autonómiát és azért a javaslatot elfogadja.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter kijelenti, hogy az ingyenesség dolgában szeretett volna tovább menni és a taneszközökkel való ingyenes ellátást is megvalósítani. Sajnos, hogy a pénzügyi szempontok ezt lehetetlenné tették. A törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja.

A főrendiház ezután a javaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadta.

A többi törvényjavaslatot vita nélkül fogadták el. Az ülés délután két órakor ért véget.

A Népszínház sorsa.

Befejezett az átvétel.

Apponyi nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 3.

A Népszínház átvétele a mai nappal perfekt dolognak tekinthető. Ezt Apponyi Albert gróf kultuszminiszter egy nála járt színészküldöttségek még kissé burkolt formában, később azonban a deputációt vezető Nagy Györgynek határozott alakban tudomására adta. A kormány megveszi a Népszínházat, hogy benne a Nemzeti Színház ideiglenes hajlékot találjon mindaddig, míg régi szűk épületét új, nagyobb és megfelelőbb helyiséggel cserélheti fel. A miniszter egyúttal ígéretet tett, hogy meg fogja védeni az elbocsátandó színészek érdekeit.

Budapesti tudósítónk jelenti: A Népszínház-Vigopera személyzetének egy része ma délelőtt a képviselőházba ment és Nagy György képviselő arra kérték, vezesse a küldöttséget Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter elé. Nagy György a főrendiház folyosóján várta Apponyit, ki csak egy óra múlva jött ki az ülésből és a küldöttséget szobájában fogadta. Körülbelül harminc tagja a Népszínhásnak volt jelen, hölgyek és férfiak vegyesen.

Nagy György hivatkozott a Népszínház művészi hagyományaira s a miniszterrel megnyugtató kijelentést kért, hogy a Nemzeti Színház céljaira nem veszik át a Népszínházat.

Apponyi ezeket válaszolta:

— Ebben a kérdésben nem nyugtathatom meg képviselőtársamat. Igaz ugyan, hogy a szerződést még nem írtam alá, de viszont abban sem tudom megnyugtatót, hogy ilyen formában fogjuk megoldani az ideiglenes Nemzeti Színház kérdését.

Nagy György erre megjegyezte, hogy ha már befejezett kérdés a Népszínház átvétele, vegye a miniszter a kezébe a tagok végkielégítésének dolgát.

— Ezt megígérhetem, felelte Apponyi és gondom lesz a személyzetre.

Egy Szabó Lajos nevű színész panaszkodott, hogy nincsen pénzük, kénytelenek volnának minden szerződésüket ajánlatot elfogadni s nem tudják mit tegyenek.

— Elhiszem, mondotta a miniszter, hogy bajos a dolguk, de én magam nézek bele az iratokba.

Pázmány Ferenc színész arra figyelmeztette a minisztert, hogy vannak tagok, akiknek négy-

öt éves szerződése van és ezeket nem volna szabad három, vagy hat hónapos kielégítéssel elbocsátani.

— Én magam gondoskodom arról, felelte Apponyi, hogy a tagok jogos igényeit kielégítsék.

Ezzel véget ért a küldöttség fogadása s a Népszínház tagjai szomorúan távoztak el a Házból. Nagy György tudtukra adta, hogy érdekében interpellálól fog.

A miniszter nyilatkozata.

Amikor a deputáció tagjai elhatározták, Apponyi felkereste Nagy Györgyöt és a következő szencáción kijelentést tette:

— A Népszínház átvétele formailag befejezett tény és kész dolog. Most már a fővárosban mulik, hogy ez mielőbb tényleg is megtörténhessen. Remélem, hogy a Nemzeti Színház rövid időn belül beköltözködhetik a Népszínházba, mint ideiglenes hajlékába. A tagok végkielégítése körül a legnagyobb méltányossággal fogok eljárni. Ez nemcsak a jövőben folytatandó végkielégítésekre vonatkozik, hanem át fogom vizsgálni azon egyezségeket is, amelyeket az igazgató már megkötött s ha látom, hogy egyik-másik tagon sérelem esett, úgy intézkedni fogok, hogy ez orvosoltassék. Nem akarom senkinek az érdekeit megsérteni.

A miniszter a kijelentése után semmi kétség sem fér hozzá, hogy a Népszínház kibérítése megtörtént. A szerződést ugyan Apponyi még nem írta alá, de aláírta helyette Molnár Viktor kultuszminiszteri államtitkár. A miniszter megnyugtató szavai igen jó hatást keltenek a Népszínház tagjai körében.

A gázgyári sztrájk.

Nincs üzemzavar.

A munkások hangulata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 3.

A gázgyári kizárás dolgában semmi fordulat nem történt. A nagy fejtelenség, amely mindkét részen, az igazgatóság és a munkásoknál mutatkozik, már épen megérett a megoldásra. A munkások — bár semmi harciaság a sorakban — szívósan ragaszkodnak a bizalmi emberelkhez. Valószínű, hogy a megoldásnak azt a közspitját fogják megtalálni, hogy többeknek az elbocsátását estűrik a munkások, míg viszont a gázgyár felvevő munkásai közé olyanokat, akiknek a kizárása már el volt határozva.

Egy munkás nyilatkozata.

Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy meggyőződést szerezzen magának az igaz hangulatról, beszélgetést folytatott egy munkásemberrel, akiknek semmi szerepe nem volt soha a gázgyári emberek között.

A munkás ezeket mondta:

— Az igazgatóság bennünket sztrájkolóknak tekint. Mi nagyon jól tudjuk, hogy miért. Azért, hogy a felmondási összeget ne kelljen fizetniük. No hát, mi ebbe nem megyünk bele. Szegény emberek vagyunk mindahányan, de azért egyikünk sem vette föl a fizetését. Nekünk az ipartörvény értelmében nyolcnapi fölmondási bérösszeg jár. Ha nem fizetik, pörre terejük a dolgot.

A miniszterelnök nyilatkozata, hogy akár egy évig is ad katonákat a gázgyáraknak, bennünket egészen hidegen hagy. Elháríthat, hogy a katonák nemsokára sztrájkolni fognak. A ka-

tonák serra kiölnék. Már az első napon négy katona lett rosszul és a gyárban két beegszobát rendeztek be azok számára, akik megint megbetegsznek. A nagy hőséget nem bírja ki a katona, aki a levegőn való gyakorlatokat szokta meg. Egyetlen szerencséje a gázgyári vezetésnek, hogy a katonákat sűrűn felállítja újabb katonákkal, különben már az első napon nem lett volna senkije, akinek segítségével velünk dacolhatott volna.

A sztrájkutányán.

A sztrájkutányára ma reggel a szokottnál is korábban érkeztek az emberek, akik biznak ügyük győzelmében, ámbar, mint ők mondják:

— El vagyunk készülve arra, hogy mindenféle bajnak ki leszünk téve.

Fővárosi tudósítónk megkérdezte, hogyan érti ezt?

— Egyszerűen úgy, — felelte a munkás, — hogy felosztják a sztrájkutányát.

Egészen pozitív értesülésünk van arról, hogy a főkapitány már legközelebb, de legkésőbb hétfőn reggel felosztja a sztrájkutányát. Ugy tudjuk, hogy Boda főkapitány erősen tervei a sztrájkutánya felosztását. Nem csak a légszermunkások alosztályát, hanem az anyaszervezeteket is felosztják.

Mi lesz a lámpagyújtogatókkal?

A lámpagyújtogatók nagy részét tegnap sikerült lezserelni. Munkában maradtak. Munkaközből azonban annyi megsegényítés, guny, szidalom érte őket, hogy éjjel több helyen tartott értekezleten a sztrájkbalépés mellett döntöttek.

A bizalmi emberek a mai nap folyamán tartanak értekezletet és ennek eredményétől függ, vajjon a gyújtogatók még egy-két napig tovább dolgoznak-e, mert ha legközelebb hétfőig a béke helyre nem áll, akkor felhagynak a munkával.

— Kérem, mondotta tudósítónknak egy lámpagyújtogató, én tudom, hogy tegnap már nagyon kibebbedett a gázyomás a csövekben, ha hétfőig így dolgoznak a gyárakban, hétfőn a főuttesteket alig tudják megvilágítani.

Ez különben a véleménye a szakértőknek is, kik szerint ilyen gázfelvezetés mellett a gázgyárak a világítási célokat néhány nap múlva alig tudják szolgálni, ipari célokra pedig egyáltalán nem fognak gázt adhatni.

Ezzel szemben a gázgyárak igazgatói ma is hirdeti, hogy a fogyasztást teljesen ki tudja elégíteni.

Riasztó hírek

A fővárosban rémhírek terjednek el. Különösen a külsőkeken már tegnap sűrűn lehetett hallani, hogy a főváros veszedelmében van, attól tartanak, hogy gázomlések, robbanások lesznek.

Munkatársunk ez iránt is kérdéseket intézett úgy a gázgyárakban, mint a sztrájkutányán. A gyárakban semmit sem tudnak ilyen veszedelmekről, a sztrájkutányán pedig alávaló, gázrágalmazónak mondják azt, aki az ilyen híreket terjeszti, nyilván csak azért, hogy a közönséget a munkások ellen hangolja.

Érdekes körülmény, hogy ma reggel óta a sztrájkutányán nők is vannak. A vásári szabómesterek tegnap kizárták munkásikat, mintegy kétszázat, akik között sok a leány. Ezek is a Zöld-vadászt választották sztrájkutányának.

A gyárak.

A gyárakból érkezett jelentések szerint a helyzet sehol sem változott. Csak a budai gyárban, ahol a munkások tegnap beszüntették a munkát és most ott is katonák dolgoznak.

Igazgatósági jelentések szerint minden a legnagyobb rendben van, baj nem lesz a béke egy-két nap múlva meg lesz.

Készül a béke.

Későbbi távirat jelenti: A gázgyári munkások sztrájkja egy-két napon belül előreláthatólag véget ér. Az igazgatóságnál tömegesen jelentkeznek új munkások. Ma a Józsefvárosi gyárba hatvanhat munkást vettek fel, akiknek legnagyobb része a régi munkások közül való.

A gázgyári óratöltők egy hónappal ezelőtt átadták a vizsgáló munkások szövetsége pénztárosának, Jankovicsnak egy memorandumot, amely a bérjavításra vonatkozott. Az óratöltők egy küldöttsége ma megjelent a gázgyár igazgatóságánál és érdeklődött a memorandum sorsa iránt. Az igazgatóság azonban mit sem tudott erről, a memorandumot soha nem is látta. Valószínű, hogy Jankovics nem is terjesztette azt az igazgatóság elé.

Bernauer Izidor, a gázgyár igazgatója ma megjelent a főkapitányságon és feljelentést tett magánosok elleni erőszak miatt két gázgyári munkás ellen. A feljelentés szerint a két munkás a Botond-utcából kilenc csővizsgálót kicsealt a sztrájkotányára, ahol a sztrájkolók fogva tartották őket esti kilenc óráig. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Pető Sándor dr. országgyűlési képviselő ma megjelent a sztrájkolók között, akik nagy lelkesedéssel fogadták. Pető azon fáradozik, hogy minden áron megteremtse a békét. Fel is kereste ma a gázgyár igazgatóságát a célból, hogy a tárgyalások fonalát újból felvegye. Az igazgatóság azonban Pető prozokciójára egyelőre választ nem adott és kijelentette, hogy megmarad ismeretes álláspontja mellett.

A sztrájkoló munkások bizalmi embereinek egy küldöttsége ma délután felkereste Boda Desső főkapitányt és arra kérte, hogy járjon közbe a gázgyári igazgatóságnál a békés megegyezés érdekében. A főkapitány készséggel becsatkozott velük tárgyalásokba. Ez a tárgyalás még tart.

Már tegnap szó volt arról, hogy a gázgyárban dolgozó katonák között antimilitarista röpiratot fognak szétosztani, amelyben arra szólítják fel őket, hogy tagadják meg a munkát és ne dolgozzanak. Az igazgatóság erről értesülve nyomban intézkedett, hogy csak azon munkásokat vegyék fel, akik minden kétséget kizárólag igazolják megbízhatóságukat. Ennek dacára sikerült a gyárba több röpiratot becsémpészni, amelyeknek azonban semmi hatása sem lett.

Boda főkapitány, a békekövet.

Délután a sztrájkoló munkások több helyütt megkísérelték a gázlámpák csapját kinyitni, hogy ezáltal a gáz kiömlőljék. A városligetben mintegy kétszáz lámpát nyitottak ki hosszú botok segítségével. Egy rendőr a Tökölton épen akkor tartóztatta le Mihailovics Gyula munkást, midőn ez sötálcájával egy lámpa csapját kinyitni igyekezett.

A munkások öt órakor a Zöld vadászhoz címzett vendéglő udvarán gyűlést tartottak és hevesen kikelték Semrecsányi György ellen, aki a képviselőház tegnapi ülésén a sztrájkoló munkásokat „szervezett bandának” nevezte. Jankovics István, a sztrájkolók vezetője bejelentette, hogy Boda főkapitány kezébe vette a békítési tárgyalások közvetítését és így remélhető, hogy rövid idő múlva helyre áll a béke. Az igazgatóság és a munkások küldöttel holnap délután ülnek össze.

A váratlan akadály.

Kényelmesek a főrendek.

A képviselői fizetés védelme.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, július 3.

Ugyancsak alaposan csalódott a kormány abban a reményében, hogy a végrehajtási novellát és a birtokrendezési törvényjavaslatot még a nyári szünet előtt elfogadtathatja az országgyűléssel. Most kiderült, hogyha a képviselőház néhány nap alatt végezne is ezekkel, a főrendiháznál okvetlenül megakadnak a javaslatok. Olyan kényelmesek a méltóságos főrendek, hogy még bizottsági ülésre sem lehet őket összegyűjteni, ami azután lehetetlenné teszi a törvényjavaslatok tárgyalását.

A politika másik érdekessége az, hogy a képviselők be akarják venni a végrehajtási novellába a képviselői fizetés lefoglalhatatlanságának kimondását. E célból ma agitáltak is a folyosón s hir szerint a többség pártolja az eszmét.

A politika eseményeiről fővárosi tudósítónk ezeket táviratozza:

A legnagyobb meglepetés.

A főrendiház mai ülésén a képviselőház által elfogadott javaslatok közül bezárólag a munkásházakról szóló törvényjavaslat tárgyalásáig jutottak el. Hátra van még a kuriai bíraskodás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat, továbbá az alsóházban most tárgyalás alatt levő végrehajtási novella és az ott napirendre tűzött birtokrendezési javaslat. Ezeket azonban a főrendiház csak úgy tárgyalhatja le, ha előbb már a bizottságokban is letárgyalják, amire pedig egyáltalában nincs kilátás.

Desseffy Aurél, a főrendiház elnöke ma kijelentette. Wekerle minisztereinek előtt, hogy a bizottságok összehívása lehetetlen, tehát a javaslatokat nem lehet előkészíteni a tárgyalásra.

Abból a körülményből, hogy a főrendiház ma megbízást adott az elnöknek, hogy a királyt augusztus tizenhétedikén a főrendek nevében üdvözölje, kiviláglik az is, hogy a főrendiház ősz előtt nem tart ülést. A képviselőház ezek szerint teljesen felesleges munkát végezett, mert a letárgyalt javaslatokból ősz előtt úgy sem lesz törvény. Nincs kizárva, hogy ennek folytán a birtokrendezésről szóló törvényjavaslatot le is veszik a napirendről és a Házat már holnap elnapolják.

A képviselői fizetés lefoglalhatatlansága.

Magyarországon mindenki tudja, hogy a képviselők jó harmadrésének mindig le van foglalva a fizetése. Szemfüles hitelezők már akkor saoktak lecsapni erre a tiszteletdíjra, mikor a megbízólevél még nem száradt meg a tinta.

Most, hogy a végrehajtási novellát tárgyalják, ez a gondolat nyilatkozott keresztül a képviselő urak szívében:

— Ha törvényt hozunk arról, hogy a végrehajtó nem nyulhat hozzá az iparos szerszámahoz, az özeveg párnájához, a pap feszületéhez; miért ne hozhatnánk egyuttal törvényt arról, hogy a képviselők fizetése lefoglalhatatlan?!... Elvégre nekünk van annyira szükségünk arra a kis pénzmagra, mint az özevegnek a párnájára, vagy a papnak a feszületére.

Mezőfi Vilmos, a szociálista képviselő vállalkozott arra, hogy a nagyszerű eszmét átadara vigye.

A néppárthoz fordult elsősorban. Rakovszky István és mások biztosították, hogy az indítványhoz készséggel hozzájárulnak. Ennek alapján tárgyalt a függetlenségi és az alkotmánypárt tagjaival s az indítvány támogatására öltöszóval és írásban annyi képviselőt nyert meg, hogy már azt mondotta, a többség mellett van.

Kállay Tamás megkérdezte Günther igazságügyminisztert, támogatja-e az indítványt, de a miniszter visszautasította.

Most meglehet, hogy a részletes vita során, ha Mezőfi az indítványt betarjeszti, a minisztert leszavazzák.

Fővárosi tudósítónk ma délelőtt megkérdezte néhány képviselőt, mi a véleménye a képviselők fizetésének lefoglalhatatlanságáról.

— A legnagyobb mértékben ellenezni fogom ezt az indítványt, — mondotta Bakonyi Samu, a végrehajtási novella előadója — mi nem vagyunk francia képviselők, kik a saját fizetésüket fölemelték.

Bozóky Árpád nincs ezen a nézetén.

— Az én lefogásom szerint, — vélekedett — országos érdek, hogy a képviselők minél függetlenebb legyenek. Már pedig, ha a fizetésünket nem lehet lefoglalni, akkor biztositjuk a függetlenségünket. Én elfogadom Mezőfi indítványát,

— Én nem! — replikázott Endrey Gyula, — nekem nem kell.

— Én igen; én elfogadom, nekem kell! — szólott Kelemen Samu.

Símkó Józsefnek ez a vélekedése:

— Örömmel hozzájárulok ahhoz, hogy a képviselő urak fizetését ne foglalhassák le.

Rátkay László így okoskodott:

— Nem bánom, ha elhatározzuk, hogy a képviselők fizetése lefoglalhatatlan legyen. De csak úgy járulok hozzá, ha az csak a jövő országgyűlésre lesz érvényes.

A műszalmaözvegy.

A kánikula spindlerei.

Arad, július 3.

Mindig tudtam kárörülni annak, ha egy-egy ismerősöm ujján megpillantottam a vadonatúj jegygyűrűt. Természetesen ilyenkor sietek a gratulációval. A minap is:

— Ah! mit látok, kedves barátom, jegygyűrű az ujjadon? Ez igazán nagyszerű! Gratulálok, gratulálok, hogy rászántad magad a megnősülésre.

— Tévedés, — felelte. — Egyáltalán nem szándékom a nősülés.

— Nos és ez a karikagyűrű?

— Elmondjam? Jó, meg fogom magyarázni, mit jelent. Hát nézd: itt a kánikula, a meleg napok, amittől annyira fázik a szerelem. Mi, hiteselek nélkül él, de folyton nősülő kalandorok, érezzük, milyen nehézé lesz ilyenkor a helyzetünk. Más dolog a hódítás télen, más tavasszal és egészen más nyáron. Ilyenkor az emberek nem szeretnek szeretni. Ilyenkor tehát egészen új, eredeti ötletekkel segít magán az ügyes.

— No és te...

— En segítségül hívom a szalmaözvegyeséget és kamatoztatom annak előnyeit és hátrányait. Látnod, a szerelemben két pont között a legrövidebb ut — a görbe. Meglátani valakit és elcsábítani: ez közönséges dolog, de nyáron nem is igen megy. Nyáron egészen más eszközökkel dolgozunk mi olyanok, akik szeretjük a bűnbánást is a fokozatot, a küzdést. Ne adass magadnak olyan jogot, amelyet lop-

hatsz! Nézz rám: jobban mondva, nézz a kezemre. Jegygyűrű van rajta, a legsötétebb aranyból, a legvastagabb formával.

— Ha én ezzel a gyűrűvel megjelenek a kózon, színházban és az aradi árnyas helyeken, ezt a gyűrűt mindenki észreveszi rajtam, csak úgy mint te is azonnal megpillantottad. És a szomszéd padnál, asztalnál kezdenek gondolkodni az asszonyok: „Nini, egy bus szalmaözege, aki egymagában tölti a napokat. Ez egy derék férj lehet, becsületes, nemes, aki míg felesége távol van, nem dugja a kasszába, vagy a mellényzsebbe a jegygyűrűt, hogy annál zavartalanabban hajhászta a talandokat.”

— Ehe, ehe, kezdem érteni.

— Imered Porzolt Kálmánnak az Asszony című darabját? Abban van egy nagyon okos jelenet, ahol az udvarló, mikor légyottot ad lakásán egy férjes asszonynak és a fontos percben bezárja a szobaajtót, a kulcsot átadja a megijedt, tiltakozó nőnek. Ha ezt nem teszi, az asszony képes volna undok brutalitásnak tartani az ajtó bezárását és megutálná, megvetné a gavallért, aki így visszaél a helyzettel. De most, hogy a gavallér kezébe nyomja a kulcsot, mondván ezzel: „Ime tőled függ, ha akarod, bármely percben kirepülhetsz; nyert ügye van, az asszony ellágyul és elbukik. Hát látod, ezt a kulcs szerepét cselekszi nálam a gyűrű. Én kiszemelhetek magamnak a legártatlanabb asszonyok közül is egyet. A finom női érzék megsugja neki: „Ez nem veszélyes ember. Ez egy erényes férj, aki nem tagadja le, hogy nő, akinek nincsenek rossz szándékai, akit csak az én bájaim ejtettek rabul és csak élvezetessé akarja tenni szomoru egyedüllétét!” És olyan simán megy a többi.

— Szép. De mondd, ha aztán később rájön a nő, hogy tulajdonképpen meg van tréfálva, be van csapva?

— Hagyd el, kérlek. Nem tudod azt, hogy a tréfát a komolyban mindenki érti és csak a tréfában nem ismerik a komolyat.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Kis trafikos leány, vigjáték. Bemutató előadás. Tapolczay Dezső vendégfelléptével.

* Tapolczai Dezső vendégjátéka. Szendrey Mihály tagadhatatlanul ügyesen állítja össze a nyári műsort: a Gál Gyula felléptetésével élvezetessé tette drámai darabok után előadatja Honnetquin és Wéber alaposan nyári jellegű és pikantéria tekintetében forrponon álló *Nincs e valami elvámolni valóját*. Hogy pedig a könnyebb esztétikai izlésnek is eleget tegyen, De Triveinben Tapolczai Dezsőt, a Vigszínház kitűnő művészt lépteti fel. A pikáns darab és az elsőrangú főszereplő meg is tette ma hatását: az elég szép számu közönség az egész előadás alatt alig jött ki a jóízű nevetésből. Tapolczai finoman, nem túlozva, de a darab stílusának megfelelően játszotta a pechot, de végül is célhoz érő férjet. Egy egy mozdulata, mondása óriási, szinte viharos tetszést aratott. A többi szereplő is elég jól megállotta a helyét. Várnay, Novák Irén, Leővey, Borbély sok tapsot kaptak.

* Tapolczai fellépése premiéren. Holnap érdekes előadás lesz a színházban. Az igazgatóság a *Kis trafikos leány* című pompás francia bohózatot adatja elő estával először Aradon. Ez a kedves, öleletes, francia szellemességtől szilporkázó bohózat óriási sikert aratott a budapesti Vigszínházban. Az előadásnak különös érdekességét az ad, hogy Tapolczai Dezső, a színház vendégművésze is fellép benne és egyik legjobb szerepét játssza, amelylyel a fővárosban

is nagy sikert aratott. A többi szerepet Novák Irén, H. Harmath Józsa, Benkőné, Várnay, Dolly játsszák.

* Vasárnapi előadások Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután a népszerű *Vardaskeringő*-t játsszák a rendes szereposztásban. Este Follinussnak pompás népszimfűve, a *Náni* kerül színpadra a címszerepben Sz. Romay Boriskával. A színház vendége, Tapolczai Dezső Bugaczi Sándor ősjogász szerepét játssza, amely egyik legkiválóbb alakítása a művészeknek. Az aradi közönség sokat mulatott Tapolczainak ezen az alakításán, amikor még évekkel ezelőtt aradi színész volt. A többi szerepet Hunyady, Várnay, Faludy, H. Körösey Juci és Benkőné játsszák.

* Harsogó kacagás az Urániában. Osztatlan tetszéssel találkozott az Urániában bemutatott fenomenális kivitelű mozgatókép, mely a német császári pár utazását és fogadtatását Korfu szigetén tárja a nézők szemébe. Általános óhajra ezen képet az Uránia színház előszékeny igazgatósága még szombaton is előadatja. A mai műsor közöttben is változatos elővezetést ígér a publikumnak, mert a bemutatásra kerülő humoros képek oly öleletesek és sikerültek, hogy a látogató közönség a harsogó kacagásból ki sem jön. Aki tehát egy kellemes estét akar magának szerezni, tekintse meg a mai előadást is, melyről bizonyára csak kellemes érzéssel fog távozni.

Tiszta jeles.

*

József Ferenc királyi herceg tegnap tett vizsgát a négyedik gimnáziumból. A bizonyítványban csupa jelest kapott.

Amig a szürke kis diák
Az egzámennék nekivág,
Egy pernyi pihenőt se lel,
És reszket, hogy miből felel;
Amig esztendő-hosszuak
Az ünnepélyes percek:
Vigan nevet egy más diák,
Mivel királyi herceg.

Alig, hogy félszer nézi át,
Tudja a geometriát,
A klasszikus stíliszta tan
Pár perc alatt fejébe van.
A francia írásbelin
A tolla szökve serceg
Oly fogékony minden iránt,
Mihelyt királyi herceg!

A bizonyítvány, be helyes!
Ez is jeles, az is jeles.
Egyesre egy és újra egy,
Nincs is abban másféle jegy.
A szüleinek istenem
Be örömet is szerzett!
Az osztályban legjobb diák,
Mihelyt királyi herceg.

S a sok szép osztályzat körül
Nem ő, a sok tanár örül,
Hol ily diák csupa jeles:
Tanár könnyen lesz rendjeles.
S ha az írkába be se néz
És nem tud egy sor verset,
Ha akarna se bukna meg,
Mihelyt királyi herceg!

Az Eulenburg-pör.

Kifogások a tárgyalás vezetése ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 3.

Minél hosszabbra nyulik el az Eulenburg herceg elleni pör, annál nagyobb érdeklődést kelt mindenfelé. A német lapok most élesen támadják a hatóságot a herceggel szemben tanúsított engedékenysége miatt. Különben a herceg ügye meglehetősen rosszul állhat, amint az abból is látszik, hogy védője többször hevesen összeszóvalkozott a tárgyalás elnökével.

Az Eulenburg-pör újabb mozzanatairól ezeket táviratozzák:

A német lapok Eulenburg ellen.

A „Berliner Zeitung am Mittag” erős hangon bírálja az Eulenburg herceg elleni eljárást. E szerint már a herceg elfogatása is későn következett be, mert ő addigra minden lehetőséget elkövetett az ellene irányuló eljárás megnehezítésére. A Charité kórházban Eulenburg kitűnő bánásmódban részesül, egészen másban, mint a hasonló nehéz bűnnel vádoltak szoktak. Összeköttetései úján „nagyon sok olyant tesz, a mit egy vádlottnak sem lehet megengedni.

A „Berliner Tagblatt” írja: Nem hallgatható el, hogy az Eulenburg pör egyes mozzanatai alkalmasak elégedetlenség keltésére. Poroszországban nincsenek hozzászokva, hogy egy hamis esküvel vádolt emberrel ily kitűnő udvariassággal bánjanak és eddigelő nem történt meg, hogy a vádolt mellett legyenek az egész tárgyalás alatt azok családtagjai, a kiket később tanuként hallgatnak ki. Egy humánus ember sem irigyli ezt a gondoskodást a hercegtől, de elvárhatja, hogy ezentul mindenki vel szemben úgy bánjanak el. Hibáztatja esután a lap azt is, hogy a zárt tárgyalás miatt különféle ellenőrizhetetlen pletykák terjednek el. Helyes volna, ha gondoskodnának a közvélemény tájékoztatásáról, ha másképp nem, maga a bíróság ellenőrizhetné a kiadandó bulletinokat. Ezt a módszert már alkalmazták Ausztriában, hol kitűnően be is vált.

Újabb tanuk.

A Lokalanzeiger szerint az Eulenburg-pör tegnapi tárgyalása 23 új tanu beidézését tette szükségessé. Ezáltal a pör tárgyalása legalább egy hónapig fog húzódni.

A Tagblatt jelentése szerint Specke Vilmos dr. müncheni elmeorvos magántanárt az Eulenburg perben való igénybevétel céljából Berlinbe hívták. Nem a herceg elmeállapota van azonban szó, hanem egy női tanu beszámíthatóságáról.

Összeszóvalkozás az elnökkel.

A tegnapi tárgyalásnak egy érdekes afférje került ma napvilágra. Eulenburg védője már az előző napokban is többször összeszóvalkozott a tárgyalás elnökével. Tegnapi pedig, amikor az elnök újból kihallgatta Eulenburgot, annak védője, Wronker többször közbeszólt és ő is kérdéseket intézett a vádlotthoz. Az elnök figyelmeztette:

— Védő ur, most én kérdezek, ön majd később kerül sorra!

A legközelebbi kérdésnél azonban Wronker újabb megjegyzést tett, mire az elnök erősen rászólt. A védő ekkor fel-

R.

pattant helyéről és tiltakozott az elnök eljárása ellen.

— Ha a törvényszék elnöke — ugymond — megakadályoz engem hivatásom teljesítésében, *kénytelen leszek letenni a védelmet.*

Az elnök erre így szólt:

— Fenyegetéssel én nálam nem lehet semmire menni. Most én kérdezek és nem türhetem, hogy közbeszóljanak.

— Eszemágában sincs — ugymond a védő — fenyegetni az elnököt.

Az incidens ezzel véget ért.

A mai tárgyalás.

Berlinből jelentik: *Bernstein* igazságügyi tanácsos, Harden volt védőjének tegnapi kihallgatása következtében huszochárom újabb tanu kihallgatására van szükség. Ennélfogva a per tárgyalása legalább egy hónapig fog tartani. Az újabb tanuk között van *Lónyay Gyula* gróf, müncheni követségi attasé, *Lónyay Eszmer* gróf, Sifánia főhercegnő férjének fivére, aki a herceggel baráti viszonyban volt. A gróf azonban a mai tárgyaláson nem jelent meg és ezért valószínűleg a bécsi nagykövetség közbenjárásával fogják kihallgatni. Ugyancsak újonnan beidézték tanu egy asszony, aki 1884-ben egy müncheni szállóban mint szobaleány volt alkalmazva és azon időben három ízben lepte meg Eulenburgot, aki akkor még grófi címet viselt, amint egy fiatal kocsiassal szerelmeskedett.

A bíróság a sajtó részére a tárgyalás részleteiről hivatalos tudósítást akart kiadni, de ettől a felmerült nehézségek miatt elállott.

Nem kell kabaré.

Ezt mondja a jogügyi bizottság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 3.

A jogügyi bizottság, amelynek tárgysorozatában komplikált és körmönfont jogász okoskodással összehajtható, vagy megoldható ügyek szoktak diszteni, ma délután néhány percre derűs arcot öltve egy kedves és nem csupán szakszempontról (bajos egy csécska ez a szakszempontról) érdekes kérdést tárgyalt. A könnyű muzsa gyermeke, a kabaré kopogtatott a jogügyi bizottság pápaszemmes tudósainál és megkérdezte, vajjon meghúzódhatnák-e itt Aradon? Nincs-e olyan paragrafus, amelybe az ő létezése beleülkőzik. Mert hát a kabaré, amely Párisban született s ott nevelkedett nagygyá, Berlinben kissé már megkopott, Magyarországon újból meg akar felláspodni. Polgárjogot már nyert s így ismeri a magyar viszonyokat.

Tudja, hogy itt mindenki, akit a föld ápol és eltakar, az vagy a rendőrségbe, vagy a közigazgatásba, de valószínűbb, hogy mindkettőbe ütközik bele. Azért a kabaré, hogy Aradon is nyilvánosan hallathassa a hangját, azon alázatos instanciával járult a tekintetes törvényhatósági bizottsághoz, vajjon nincs-e kifogása az ellen, ha mélyen tisztelt nagymamája, a komoly muzsa lepihenése után, esti tíz órakor kiáll a pódiumra s finom lancettáját megforgatva néhány nagyképi ur tar koponyájának belsejében, elfogja árulni az aradi közönségnek is, hogy az élet nem más, mint *hiúság vására*.

Az instancia, mielőtt a közgyűlés elé kerülne, hosszú utat tesz meg. A színügyerek már egyszer foglalkoztak vele. Minthogy a színházzal néminemű kapcsolatban áll a dolog, nem sokat gondolkoztak felette. A kapcsolatot, mint fentebb is elmondottuk, a muzsák vérségi rokoni viszonyában vélték felfedezhetőnek. Volt ugyan egy kis vita féle a színügyi bizottságban, vajjon a kabaré muzsájt törvényes ágyban

született egyenes ágon leszármazott sarja e a néhány ezereztendő s utóbbi időben igen sovány kosztra fogott, elaggott nagymamának de ezen csak hamar teltették magukat s áttették a messze idegenből idefáradt csemétét a jogügyi tudósokhoz.

Ezek ma tartottak szemlélet a budapesti és párisi divat vegyülékéből készült kosztümben megjelent dáma felett. Izgatták forgatták Nagyon tetszett elülről és hátulról is. A jogtudósok azért jogtudósok, hogy valakinek a veséjébe is bele lássanak. Egyikük, *Steinhardt Mór* dr. fél is fedezte, hogy ennek a kisasszonynak hamis a mája, meg a zuzája, nem is szólva a veséjéről.

Veszedelemes hóbító ő nagysága, azt tudta mindenki, de hogy perverz is, arra senki sem gondolt és csak a jogügyi bizottság éles szemé fedezte fel.

— Hát nem a nagymamáját kívánta meg a kicsike, kiáltottak föl a jogászok nevetve. Mikor *Steinhardt* doktor megmagyarázta, hogy a kabaré engedélyezés esetén a színházgató pörrel támadhatná meg a várost, mert a szerződése értelmében kabaré előadásokat nem szabad tartani, míg a színház társulat játszik.

— Ilyen erkölostelen dáma párfogását nem ajánlhatjuk a tekintetes közgyűlés higgadt vérű tagjainak, szólottak komolyan.

— Tessék három esztendőre színházterümba vonulni, mondotta ki a szentenciát *Varjassy* polgármester.

Hogy miért éppen három évre, kérdezi a kíváncsi olvasó?

Erre is megmondta a magyarázatot *Steinhardt* dr.

— Ha még tízenkét évig el tudunk, mert el kell lennünk a lóvasattal, akkor még három évig várhatunk míg *Szendrei* szerződése lejár.

A mondat mindkét részére nézve igaz a vád. De mennyire igaz? Hát nem igaz?

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai hivatal jelentése szerint e hó 4-én az időjárás: Malag, elvélve csapadék, zivatarok.

— Miniszter, aki bankkormányzó lesz. Az *Ujság* írja: *Kornfeld* Zsigmondnak a tőzsdeellenőrségről történt lemondása óta, dacára annak, hogy akkor a kormány beavatkozásának engedve, megmarad, egyre taszja magát az a hír, hogy a Hitelbank elnökségtagja végleg visszavonulni készül minden állásától. A tőzsdén is beszélnék erről s apok óta a *Kornfeld* ismételt kijelentésére hivatkoznak, hogy betegsége készteti a távozásra. Sőt megtoldják-e mondat-mondákat azzal, hogy a *Roithschik*-csoporinak már kész terve is van. Arra az esetre ugyanis, ha a koalíció széthomlása folytán ez a kormány megbukik, annak egyik legexponáltabb tagját, *te szik Kornfeld* helyére, sőt állítólag a Hitelbanknál is kormányzó állást kreálnak számára. A tőzsdén és pénzügyi körökben mint állítólag zavariheő forrásból eredi értesüléseket, beszélik ezeket.

— A Weitzer milliók. Megírjuk, hogy *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter egy leiratában azt kérte a várostól, hogy a birtokába jutott *Weitzer* örökségből ajánljon fel egy tetemes összeget az aradi fa és fémipari szakiskola kibővítésére. *Steinhardt* Mór dr., a hagyatéki ügyésze ma nyújtotta át a polgármesternek a kereskedelmi miniszter kérelmére adandó felvillágoztatás, illetve felelet szövegét. *Steinhardt* dr. kimutatja a végrendeletből, hogy a végrendeletileg hagyományozott összegeknek csak a kamataival rendelkezik a város és ezek is a

végrendeletben határozottan megjelölt célokra vannak szárvva.

— A berlini Opera égése. Berlinből táviratozzák. Ma délelőtt villámgyorsan futott szét a városban az a hír, hogy a királyi operaház lángokban áll. Valóságos népvándorlás indult meg az Unter den Linden felé, ahol az Opera áll. A kaszárnyákból futólépésben rendelték ki a katonaságot s az összes kerületbeli tűzoltók teljes számmal vonultak ki. De a veszedelem nem volt olyan nagy, mert csak a tető egyrésze égett le, a színház belsejébe nem hatolt a tűz. Délben a tűzoltóságunk másfél órai munka után sikerült a tüzet lokalizálni és eloltani. Az Opera gyönyörű hemlokzata sértetlen maradt, csupán a tetőnek az Unter den Linden felé eső része pusztult el. A tüzet, amely már reggel kilenc órakor ütött ki, egy hivatalnok vette először észre. Mivel az a szabály, hogy ha az udvari épületek valamelyike tűzveszedelemben forog, nagy tüzet kell jelezni, ennélfogva a tűzoltók tiz erős gőzfecskeadóval vonultak ki. Megállapították, hogy a tűz gondatlanságból keletkezett. A tetőn ugyanis bádógosok dolgoztak és reggelizés közben véletlenül felborították az egyik petroleumlámpást. A veszedelem nagy volt, mert a padlásán nagymennyiségű gyűlékony anyagok vannak felhalmozva.

— Lopás az aradi postán. Az aradi posta egyik főosztályi helyiségében, ahol az ajánlott leveleket és pénzküldeményeket adják fel, tegnap egy kisebbrendű lopás történt. *Mann* Jakab dr., aradi orvos egyik ablak tetész előtt postautalványon pénzt adott fel s mialatt az utalványra bélyeget ragasztott, pénztárcáját, melyből a bélyeget kivette, az ablak előtti deszkára tette. Mikor a feladóvényt megkapta, távozni akart. Ekkor vette észre, hogy *pénztárcája*, melyben körülbelül 80 korona volt, eltűnt. A helyiségben sokáig keresték a tettet, de nem találták. Mi azután értesítést kapott a postáról *Mann* dr., hogy *pénztárcáját* megtalálták abban a ládában, amelybe a leveleket és kisebb csemegéket dobják, ha a lakosság veszedelmét az utolsó percekben akarják kiküldeni. *Mann* dr. örömmel szelket a postára, hogy átvegye pénzét. A postára azonban szomorú meglepetés várt: megkapta a tárcáját, — de üresen. Az ügyes tolvaj kivette a tárcából a pénzt és csak azután dobtta be a leveles ládába. A rendőrség keresi a tettet.

— Vásári tolvajok. A rendőrség az országos vásár alkalmával a vásártéren állandó szolgálatot tart és különösen a falusi nép ügyes-fosztogatóit, a zsebtolvajokat kíséri éber figyelemmel. Ma két zsebtolvajot csipett el a rendőrség. *Kovács* Pál 18 esztendőes cigányszubanc, aki már hat havat fogházbüntetést leült lépésért, ma egy paraszti asszony zsebében felejtette kezét. Mikor kihúzta, már rendőr fogta fölön a csalódott zsebtolvajt. A szegény asszony zsebében egy rongyos, de annál üresebb pénztárcát talált. *Kály* Ferenc részben már nagyobb szerencsével dolgozott. Az ellopott pénztárcában, melyet egy falusi ember zsebéből osont el, tíz korona volt. Nem sokáig örülhetett a szerencsének. Tatten érték. Mindkét tolvajt letartottatták.

— Előlépett a temetése után. *Szegedről* jelentik: A hivatalos Budapesti Közlöny mai számának van egy szomorú érdekessége: segédtanfelügyelővé léptettek elő egy Szegeden ismert, derék népiiskolai igazgatót azon a napon, amikor már a koporsóját elhantolták. *Zsák* Frigyes pománi állami elemi iskolai igazgató-

tanítórak az előlépéséről szól a hivatalos újság. A szegedi származású, törekvő, munkás embert a csongrádvármegyei tanfelügyelőséghez nevére ki segédtanfelügyelővé a közoktatásügyi miniszter. Az előmenetelének nem örvendhető már a részvételre érdemes ember, mert csülörökön délelőtt volt Szegeden a temetése. Zsák Frigyesnek tragikus a halála is. Aránylag fiatal ember volt még Mindössze negyvennyolc éves. Végigjárta a magyar néptanító küzdelmes pályáját. Sikerei is voltak. Méltányolták is a busgalmát. Kistelekről, ahol sokáig tanítókodott, a szerencsi állami elemi iskolához nevezték ki igazgatónak, nemrégiben pedig a csongrádvármegyei királyi tanfelügyelőséghez osztották be szakfelügyelő-iskolafelügyelőnek. Pár napja kezdte csak meg a vakációját pihenését Kisteleken. Itt szerencsétlenség érte a jobb sorsra érdemes embert. Amint mondják, mérges légynek a csípésétől kelvény támadt a nyakán. A kelésből vérmérgezés származott s ez okozta a halálát. Amikor ismerősei a hivatalos lapban olvasták már a segédtanfelügyelővé történt kinevezését, a temetésére szolt már a harang. Sok jó ismerőse, barátja kísért a Kossuth-utcai lakásáról örök pihenőre a korai halállal elhunyt derék embert.

— A holdkóros gyilkos szabadlábon. *Basch* Miklós 13 éves borbélyinaszt, aki néhány héttel ezelőtt a Kazinczy-utcai gyilkosságot elkövette, ma az aradi törvényszék vizsgálóbírója szabadlábra helyezte, mert a törvényszéki orvosok megállapították, hogy a fiu agy-ábnormális. *Basch* Miklóst ma beszállították a köz-kórházba, ahol megfigyelik.

— A Kardos bank ügye. Budapestről jelentik: Az összeomlott Kardos-féle családi bankok ügyében *Scékely* vizsgálóbíró már hetekkel ezelőtt befejezte a vizsgálatot s indítványtétel végett áttette az iratokat a királyi ügyésszékhez. Az ügyésség már el is készült a vádirattal, amely *Kardos* Lipótot, *Kardos* Árpádot, *Kardos* Gézákat és *Kardos* Zoltánt csalás és hűtlen kezelés büntetével vádolja. A csalást azzal látja bizonyítottnak az ügyésség, hogy *Kardos*ék vagyoni viszonyaik felől tévedésbe ejtették Vécseiket, akikkel elhitették, hogy gazdag emberek s hogy a részvénytöke legnagyobb részét módjukban áll lefizetni. A hűtlen kezelést pedig az által követték el, hogy az egyik bankba befizetett pénzt átutalták a másikba, ott saját felelősen folyószámlájuk javára iratták s ebből a pénzből befizették a részvénytöke árát. Maguknak korlátlan hitelt nyitottak, olyan váltókat eskompáltak, amelyek aláírói szegény emberek, de neveiket nagy bankok, gazdag emberek neveivel tévesztették össze. A vádirat ellen ma Pollák Illés dr. és Gaál Jenő dr. kifogásokat nyújtottak be a vádtanácsoshoz. Szerintük sem csalás, sem hűtlen kezelés nem történt s *Kardos*ék semmiféle törvénybe ütköző szabálytalanságot nem követtek el. A védők egyuttal kérik a még fogva levő *Kardos* Árpádot és *Kardos* Géza szabadlábra helyezését.

— Nagy árvíz-katasztrófa. A „Daily Express” jelenté Hongkongból: Kvatung tartományban viharadások nagy nyomort idéztek elő. Sok ezer ember a vízbe fullt. A Kanton folyó völgyének egy része víz alatt áll. A kormány 3000 löntöt szavazott meg a károsultak segítségére. — Automobil szerencsétlenség. *Szombat-helyről* jelentik: *Almásy* György borostyánkő nagybírtokos és neje ma délután automobilon Pínkaifőre igyekeztek. Egy meredekről hajtottak le a géppel, midőn annak csatlólánca elszakadt s a gép fékezhetetlen sebességgel száguldott le a magas dombról. Egy kanyarulónál

árokban mentek neki, de szerencsére fába ütköztek s az automobil az utra pattant vissza. A bentülők husz méteres ivben repültek ki a kocsiból és életveszélyesen megsebesültek.

— Zivatar emberhalállal. Budapestről jelentik: A fővárosban ma délután óriási zivatar dühöngött, melynek emberélet is esett áldozatul. *Palota Uffalun* egy fűszerkereskedő nejét a lábán sújtotta a villám és súlyos égési sebeket okozott. *Obudán* az ujlaki téglagyár száritója alá két arra menő iskolás leányka menekült. A villám lecsapott a száritóba s *Bogrács* Ilonát halálossan találta. A másik súlyosan megsebesült.

— A vigyázatlanság áldozata. *Meszkovics* *András* irják: *Bucsek* *András* véghegyházi gazda tegnap majdnem áldozata lett gondatlanságának. A tanyáról kocsihaza ment, az égő pipáját a kocsi derekába tette. Kis idő múlva kigyulladt a kocsihaza a szalma és *Bucsek* ruhája is hamar lángba borult. A kocsi leugrott, kifogta a lovakat és a közeiben lévő szatók segítségre jöttek és *Bucsek*et a lángokból kiemelték, a ruháját letépték. *Bucsek* egész jobb karja, mellkasa és lába súlyos égési sebeket szenvedett. A kocsi is teljesen elégett. *Bucsek* volt községi bíró, de sok csapás érte és azóta beteg. A községben nagy a részvét a szerencsétlenül járt ember iránt.

— Vasuti katasztrófa. Londonból jelentik: Egy itteni reggeli lap jelenti St. Louisból: Sedallából (Missouri) az a hír érkezik, hogy tegnap két gyorsvonat összeütközött, miután a sűrű ködben nem vették észre a jelzéseket. A mozdonyok elpusztultak, a személykocsik tüzet fogtak. Nyolc ember meghalt, husz megsebesült.

— Siczymszki kegyelmet kap. Ha a jelek nem csalnak, úgy *Siczymszki*, a galliciai helytartó gyilkosa, kegyelmet fog kapni. A törvényszék, amely éjjel háromnegyed órán át tanácskozott afölött, vajjon kegyelemre ajánlja *Siczymszki*ket vagy se, állítólag a megkegyelmezés mellett döntött. Közölték, hogy a meggyilkolt kormányzó övegye Franciaországba való elutazása előtt egy *Siczymszki* megkegyelmezését kérő felségfolyamodványt adott át gróf *Tarnovszkinak*, gyermekel gyámjának, azzal a kérelemmel, hogy a pör befejezése után juttassa el azt az uralkodóhoz. Több lemergi naplapon szintén *Siczymszki* megkegyelmezését mellett foglalt állást. Mint ma a „Slo o” jelenté, ötven ukrainai ifju elhatározta, hogy az ítélet kihirdetése után a kormányzó palota és *Siczymszki* asszony háza előtt tüntetnek, de a rendőrség meghusztotta szándékukat. *Siczymszki* asszony tegnap reggel leányával együtt a börtönben meglátogatta fiát, miközben szivetrázó jelenetek játszódtak le.

— Az aradi gazdasági tudósító. A földmivelési miniszter, mint a hivatalos lap mai száma írja, *Sándor* Bélát Arad városára nézve a gazdasági tudósítót tiszttel bista meg.

— Elütötte a kocsi. *Nikoleszku* *Maxim* napszámot reggel öt órakor a Fejze és Illés utca sarkán egy kocsi elütötte, keresztül hajtott rajta és súlyos belső sérüléseket okozott. A sérültet kórházba szállították. A tettes kocsi elmenekült és most a rendőrség keresi.

— Birtokcsere. Az aradi kir. törvényszék telekkönyvi hivatalában az elmúlt héten a következő tulajdonjogi átruházásokat jegyezték fel: *Doszpek* *Mihály*né *Dán* *Julianna* eladja az aradi 6876. számú tjkvben felvett *Demeter* utca 124. számú házat 1600 koronáért *Bokka* *Péter* és neje *Linta* *Josefin*nek. — *Herczog* *M.* *Miksané* és *Baumstein* *Mariska* eladja az aradi 1073. számú tjkvben felvett *Csernovics* *Péter* utca 19. számú házat 7200 koronáért *Fekete* *Károlyné* szül. *Roth* *Máriának*. — *Halmassán* *Stefánné* eladja az aradi 1940. számú tjkvben felvett *Mihály* utca 102. számú házat 1600 koronáért *Nedin* *Miklósnak*. — *Ozv.* *Ortutay* *Gyuláné* szül. *Schertz* *Iren* eladja az aradi 3413. számú tjkvben felvett szántókat 27096 koronáért *ifj. Gaál* *Pálnak*. — *Beleznay* *József* és neje *Gerebenics* *Julianna* eladják az aradi 6768. számú tjkvben felvett *Simándi*-nt 1. a) számú házat 8000 koronáért *Darabos* *Imre* és neje *Dürke* *Juliannának*. — *Ozv.* *Borsos* *Feren*né eladja az aradi 104. számú tjkvben felvett *Gizella*-ntca 9. számú házat 1000 koronáért *Polónyi* *Fe-*

rencnek. — *Dogmanov* *Mirka* eladja az aradi 6074. számú tjkvben felvett szántót 1540 koronáért *Farkas* *Józsefnek*.

— Amateur fényképezészeknek! Általánosan ismert kitűnő szalon- és uti-fényképezési készülékek, felülmúlhatatlan minőségű pillanat kézi aparátusok, valamint mindenféle fényképezési cikkek *Moll* *A.* cégnél (Bécs, Tuchlauben 9.; cs. és kir. udvari szállító) kaphatók. Ezen üzletág alapított 1854 ben. Kívánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben *Vojtek* és *Welsz*nál Aradon. 191.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A merénylő rendőr szabadlábra helyezését kéri. *Bandur* *Pál* rendőr, aki hétfőn reggel szertőjét, *Rum* *Kata* in cselédléányt három revolverlővésszel súlyosan megsebesítette, a merénylőt őta az ügyésség fogházában ül. *Bandur* ma reggel *Demokos* *László* vizsgálóbíró elé kívánkozott és ott kijelentette, hogy védőjétől *Krenner* *Zoltán* dr. aradi ügyvédet nevesi meg. A vizsgálóbíró nyomban elhívatta *Krenner* dr. t és közölte vele a rendőr kívánságát. Az ügyvéd a megbízást elfogadta. A vizsgálóbíró az előzetes letartóztatást fentartotta, azzal az indoklással, hogy a *Bandur* *Pálra* előreláthatólag kiszabandó büntetés oly nagy lesz, hogy szökésétől alaposan lehet tartani. A fogvatartást elrendelő végzés ellen a védő ma felfolyamodást adott be a vádtanácsoshoz. A felfolyamodás hivatkozik arra, hogy a cseléd már minden veszélyen kívül van, sebesülése csak könnyebb természetű s a jövő héten elhagyhatja a kórházat, *Bandur* tehát a bűnösség megállapítása esetén sem kaphatna olyan súlyos büntetést, hogy ettől való félelmében meg kellene szöknie. Azonkívül *Bandur* családos ember, felesége és két gyermeke van, bejelentett lakással bír, nem forog fenn tehát ok a vizsgálati fogság fentartására. A vádtanács a felfolyamodás fellet valószínűleg hétfőn fog dön eni.

§ A bocsánatkérés ára. Hosszu ideje folyik már az a pör, amelyet *Hofbauer* *Árpád* volt községi jegyző indított *Joanovich* *Sándor* miniszteri tanácsosi címmel felruházott országos cigánybírtos, volt temesi alispán ellen. *Hofbauer* ugyanis a sajtóban, mint különösen egy, *Nemesis* aláírású röpiratban, súlyos vádakhoz hangoztatott *Joanovich* ellen, akit a megyei közgyűlés sajtópör indítására utasított. Közben *Joanovich* egy levelet írt *Barany* *Antal* dr. ügyvédnek, *Hofbauer* akkori főnökének, amelyben kifejtette, hogy hajlandó *Hofbauer* bocsánatkérését elfogadni és ha erről nyilatkozatot ad, úgy neki állást szerez vagy pedig havi százhusz korona segélyt ad. Azontul az ellene folyó pereket visszavonja és a további cikkekért sajtópört nem is indít. *Hofbauer* vissza is vonta állításait, de *Joanovich* sem állást nem szerzett neki, sem a segélydíjat nem fizette. *Hofbauer* a havi segélydíjak iránt pert indított, amelyet letárgyal annak idején a járásbírtóság és kimondta az ítéletet, amely szerint kötelezte *Joanovich*ot a százhusz korona havidíj, valamint az összes költségek megfizetésére. Tegnap került az ügy a temesvári polgári törvényszék felelőbbségi tanácsa elé. A másodbírtóság nem fogadta el az elsőbírtói ítéletet és *Hofbauer*et elutasította keresetével s egyben őt kötelezte a költségek viselésére is.

§ Ki a tettes? Szokatlan eredménnyel végződött ma az aradi törvényszék egyik büntetőtanácsának tárgyalása. *Árgyelán* *Teréz* aradi cselédléány állott a törvényszék előtt azzal vádolva, hogy a múlt esztendőben egy hasáb fával kétszer föbe ütötte *Balog* *József* aradi napszámot. *Árgyelán* *Teréz* *Klein* *Sámuel* aradi szatócs és korcsmáros szolgálatában áll és kihallgatásakor azt vallotta, hogy azért verte

Össze Balogot, mert az a korcsnában vele szemérmetlenül viselkedett, majd mikor ő ezért pofonütötte, felemelt szákkal rohant rá. Ugyanúgy vallottak Klein tanul is. A mai tárgyaláson azonban Balog azt vallotta, hogy őt a kérdéses napon Árgyelán Teréz egyáltalában nem bántotta, hanem annak gazdája, Klein verte őt össze egy hasáb fával, mivel ő nem volt megelégedve a kimért pálinkával. A leány a szembesítés dacára is megmaradt belismerő vallomása mellett. Balog ekkor kérte a korcsmai verekedésnél jelen volt Stósz Mátyásnak a kihallgatását, aki határozottan azt vallotta, hogy nem a leány, hanem a gazdája verekedett Baloggal. Balog szerint Klein beszélt rá a leányt, hogy vállalja magára gazdája tettét. A mai tárgyaláson ezért Fikler Károly kir. ügyész kérte a törvényszéket, hogy a nyomozás kiegészítése és újabb vádemelés céljából az iratokat terjesszék vissza az ügyészséghez. A törvényszék a kérelemnek helyt adott.

§ Akit a kocsisal rágalmaztak. Ismeretes Gantner Károlynak, Aradváros volt gazdájának ügye, akit főgyelmi úton elmozdítottak állásától, mert állítólag ajándékokat fogadott el azoktól, akiket a város szolgálatába mint kocsisokat vett fel és fizetésükből meg nem engedett levonásokat eszközölt. Bár a vádakat egyedül a városi kocsisok emelték és erősítették meg, a polgármester Gantnert mégis elmozdította állásától és ezt a közigazgatási bizottság, legutóbb pedig a belügyminiszter is jóváhagyta. Gantner ekkor hatóság előtti rágalmazás miatt bünvádi feljelentést adott be a kocsisok ellen. Az ügy tárgyalása mára volt kitűzve Bozóky Mátyás kir. járásbíró előtt, ahol a főmagánvádlót Krenner Zoltán dr. képviselte, de mivel a bíróság közhivatalnok elleni rágalmazás vétségét látta fenforogni, áttette az iratokat az ügyészséghez indítványtétel végett. Az ügy ennek folytán a törvényszék elé kerül Gantner már a járásbíró előtt kijelentette, hogy a legzárselebb körül bizonyítást enged meg, mert tudja, hogy ártatlan.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. Zs. Fegyvereket elárusítani csakis a főszt. gabiróság külön engedélyével szabad.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 3.

Amint a megyéből érkező hírek szólnak, az aratás — kevés kivétellel — javában folyik és általánosságban a termés a közepesnél jobbnak ígérkezik.

A próbacéplések után mindenesetre többet fogunk tudni, ami már nincs messze.

A gabonafizlet irányzata a roppant ellentétes terméshírek hatása alatt meglehetősen ingadozó.

Most ismét lanyha. A mai piac beolvadt a vásárba, említésre méltó hozatal nem volt.

A mai piacon elkelt:

Buza 11:30—50

Tengeri 6:80—7

Nagy leges jegyzés:

Rozs 9:40—50

Zab 7:30—40

Árpa 6:50—60

A gabonára 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 3

Amerika háromnegyeddél magasabb. 10 ezer mm. 10 fillérel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza októberre	10.97—10.98	10.29—10.30
Zab októberre	8.35—8.36	8.26—8.27
Rozs októberre	9.07—9.08	8.95—8.96
Tengeri májusra	7.01—7.02	6.93—6.94
Tengeri júliusra	7.00—7.01	6.97—6.98

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 619.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedés.

— Július 3. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 127—129 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 129—131 fillérig; könnyű páronként 230 kilogrammig terjedő sulyban 133—137 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertéslétszám: Junius hó 30. napján volt készlet 39.159 darab, július 1. napján főlajtatott 254 darab, július 1. napján elszállított 189 darab, július 2. napjára maradt készletben 39.224 darab. A hizott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Július 3. —

Fehér Kereszt szálloda Engel Arnold utazó Bécs. — Zoltán Á. Hugó utazó Kolozsvár. — Neumann Jenő utazó Budapest. — Klein Vilmos utazó Budapest. — Rose Erneszt magánzó Karlovic. — Szkurka Elek földbirtokos Mezőpeterd. — Stude Gyula utazó Budapest. — Komlós Ferenc kereskedelmi utazó Budapest. — May Samu utazó Budapest. — Kinzbrunner Salamon utazó Bécs. — Sarlmann Károly utazó Bécs. — Hermann Nándor utazó Berlin. — Jelhovics Samu kereskedő Lemberg. — Kondor Izsó utazó Bécs. — Braun István utazó Budapest. — Schurka János lókereskedő Nákófalva. — Aczél László adótiszt Antalfalva. — Jahn Ede lókereskedő Ujpecs. — Radó Lipót utazó Karansebes. — Klossz József gyáros Gyertyámos. — Török A. mérnök Budapest. — Meszaros János csendőrszázados Temesvár. — Schaller József dr. ügyvéd Nagylak. — Komlóssy Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Wehmann Frigyes kereskedő és neje Budapest. — Fröhlich Sándor utazó Budapest. — Kovács Ignác utazó Budapest. — Bogdy József utazó Budapest.

Központi szálloda. Krausz Lajos utazó Budapest. — Deutsch Alfréd utazó Nagybecskerek. — László Dániel dr. állatorvos Budapest. — Ozv. Arányi Ferencné magánzó Lugos. — Buday Odön utazó Budapest. — Sándor Gyula utazó Budapest. — Kéry György mérnök Budapest. — Czigler Gyula malomtulajdonos Acsúva. — Bokos Mihály utazó Szeged. — Müller Mór kereskedő Ada.

Vass szálloda Sárosi János tanár és neje Budapest. — Reich Gyula utazó Budapest. — Pavel Konstantin tanár Belényes. — Ifj. Tripson János földbirtokos Agris. — Ferenczi József utazó Budapest. — Landler Rezső kereskedő Pécska.

Pannonia-szálloda. Sztána Pál tanító és neje Simánd. — Slackta Jenő postamester Battonya. — Kevács Nándor ékszerész Szeged. — Gattenburg János birtokos Opaalis. — Andrassy István kereskedő Palota. — Dávid Jakab kereskedő Taus.

NYÁRI SZINHÁZ.

Szombat, 1908. évi július hó 4-én:

Tapolczai Dezső a budapesti Vígyszínház tagjának vendégfelléptével:

Itt először:

A kis trafikos leány.

Vígjáték 3 felvonásban. Írták: Flers és Caillivel. Fordította: Molnár Ferenc.

S Z E M É L Y E K:

Miranfe márkli Vár:ay Jenő.	Laborét	Kulcsár L.
Monchablou Tapolczai D.	Házmester	Szabó László
Urban Delly Lajos.	Péklnas	Bánhidl.
Lahirel Borbély S.	Miguette	Harmath J.
Pierre Ajtay Odön.	Grandierné	Novák Irén.
Mongreben Ujj Kálmán.	Periné	Benkóné.

Kezdete 8 órakor.

URANIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

A német császári pár látogatása Korfu szigetén.

Műsor 1908. július hó 4-én, szombaton:

1. Zene és költészet. Humoros. — 2. Két fivér. Dráma. — 3. Bűvös kockajáték. Színes, fantasztikus kép. — 4. Ámor csintalanságai. Humoros. — 5. Gyermekek imádság. Megható dráma. — 6. Amerikai milliomosok kutyái. Tanulságos. — 7. Segítség a kellő időben. Dráma — 8. Pélelem az apachoktól. Rendkívül neveltető. — 9. A német császári pár Korfu szigetén. Szenzációs látványosság. Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrárszoda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

NYILTTER.

Feladási hirdetmény.

Az Aradmegyében fekvő Al-Csill községbeli volt urb. közös birtokosok tulajdonában levő Bogyest község határán elterülő erdőbirtok 5717 tm.³-t tevő tölgy és 14755 tm.³-t tevő eszter és bükk tővön álló fakészlete az 1908. évi július hó 28.án délelőtt 10 órakor Al-Csill község házában tartandó írásbeli zárt ajánlatok benyújthatásával egybekötött nyilvános árverésen a m. kir. földmivelésügyi minister ur 1903. évi 35076., illetve az 1908. évi február hó 11-én kelt 104556—1907. számú engedélye folytán eladatni fog.

Kikiáltási ár: a 61635 (Hatvanegyezer-hatszázharminczöt) koronában hivatalosan megállapított becsár.

Bánatpénz: 6164 korona.

A kellő bánatpénzzel (készpénzben vagy óvadékképes névértékben számított magyar értékpapir) ellátott, szabályszerűen kiállított és megfelelően leragasztott írásbeli zárt ajánlatok a szóbeli árverést megelőzőleg nyújtandók be az árverező bizottság elnökénél; postán megküldhetők az almási körjegyzőhöz up. Al-Csill.

Utó vagy kellően felnem szerelt ajánlatok nem lesznek figyelembe véve.

A részletes árverési és szerződési feltételek megtekinthetők Al-Csill község volt urb. elnökénél, az aradi m. kir. áll. erdőhivatalnál, a borossebesi m. kir. jár. erdőgondnokságnál és az almási körjegyzői irodában. Az utóbbi által kívánatra megküldetnek.

Az árverés napján d. e. a 9 óra 6 perckor az almás-alszilli állomásra érkező vonatnál venni szándékozók kocsik várják.

Al Csill, 1908. június hó 30-án.

Tamó,

urb. jz.

Ancateru Joa,

2406

urb. elnök.

Szakképzett, gyakorlott, óvadékképes

fűszerkereskedő

üzletvezetői

minőségben

azonnali belépésre kerestetik.

Kezdőfizetés K. 120. — Pályázatok városi erkölcsi bizonyítvány csatolásával alulírott elnökségnek július 15-ig benyújtandó. 2404

Országos vasutas szövetség aradi kerületének fogyasztási szövetkezete

ARAD, Maros-utca.

Az 1908. évi versenyt ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos áramra berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvetetnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltnak.

Bővebb felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálok.

az 1896. évi kiállításon
A nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

1175—1908. szám.

Hirdetmény.

Csanádpalota község tulajdonát képező s a községháza épületében lévő alábbi bérhelyiségek f. hó 14-ik napján d. e. 10 órakor Csanádpalota községházánál megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 6 évre haszonbérbe fognak adni.

I. Italméresi joggal bíró „Millénium” vendéglő, depó, magánlakás, vendégszobák, pince, padlás, 2 konyhával, 1 alsó mosókonyhával, jégveremmel és tekepályával együtt, évi kikiáltási ár: 3000 korona.

II. Közvetlen mellette levő 1 utcai bolt és egy raktárszoba, padlás és pince részlettel, évi kikiáltási ár: 100 kor.

III. Egy utcára nyíló üzlethelyiség, egy raktárpadlás és pincerész, évi kikiáltási ár 200 kor.

IV. Egy utcára nyíló nagy üzlethelyiség, egy raktár, pince és raktárrészlet, évi kikiáltási ár 500 kor.

Az árverési részletes feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

2413

Csanádpalota, 1908. évi július hó 1.

Perneki, bíró.

Nikolich, jegyző.

BUZIASI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

Vese- és hólyagbajoknál minden vizet felülmul.
Kellemes, kissé savanykás ízű, vasmentesített, szénsavdús.
rendkívül üdítő asztali viz.
Orvosilag ajánlva. Orvosilag ajánlva.

Ivógymódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fűvényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:
Muschong buziasí gyógyfürdő igazgatósága Buzlásfürdőn.

NÁDPATAK gyógyfürdő

Jod, kénes sós forrással megáldott fürdőhelye.

— Pótolja Lipik, Hall és Csiz vizét. —

Rheuma, köszvény, ischias bántalmaknál utólrhetően gyógyeredménnyel. Női betegségek, vészegénység és idegességnél kiváló gyógyhatással. Idény június 1-től szeptember elejéig. Egy órai kocsit a pályaudvartól Nagy-küllő vármegyében. Erdők, árnyékos sétányok, modern lakások, zene, első osztályu ellátás. Elő- és utóidényben tetemes árengedmény a szobaárakból. Vasúti állomása Alsó-Szombattalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Postahivatala Nagy-Sink, naponkénti postaforgalommal. Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosításokkal a legnagyobb készséggel szolgál a fürdőkezelőség.

2381

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Saját érdekében

győződjön meg arról, hogy a világhírű

Kobrak-cipőkben

a legkényelmesebben lehet járni, a mi a kitűnő szabás és finoman kidolgozott anyagnak köszönhető.

A szabadalmazott, kézzel kötött, bőr Kobrak sandálok hölgyek, urak és gyermekek részére már megérkeztek és kaphatók Aradon kizárólag

Lányi Marcell

Kobrak cipőraktárában

967

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zanoncok

felvétetnek ellátással Rothstein Mór fűszer és csemege kereskedésében Arad, Szabadság-tér 3. 2374

Fiatal asszony

olyan házvezetőnői vagy más állást keres vidéken, a hova 3 éves kisleányát magával vihetné. Igényei szerények. Cím a kiadóhivatalban. 2408

Magányos uri ház,

5 szobával, borpince és gyümölcsös kerttel, 1. év október 1-től bérebe adó. Ugyanitt több délszaki növény eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2395

Utikönyveket (Bädeker)

állandóan raktáron tart Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Weitzer János-utca. Arad és temesmegyei telefon 517. sz. 201

Eladó

egy 8" cséplő garnitúra. A gőzgép Robey-gyártmány, a cséplő Clayton Sutleworth teljesen jó karban. Bővebbet Doró Mártonnál, gőzmalom Ó-Paulis (Aradm.) 2386

Keresek testvérem részére

(14 éves német leány, ki Nagyszébenben a polgári iskolát most végezte) állást 3 éven teli két-három gyermek mellé, jobb keresztény házba. Inkább jó bánásmód, mint magas fizetés kívánatik. Ajánlatok Nagyvárad-ut 10. sz. házba evő fodrász-üzletbe kéretnek. 2389

Jó üzlet és korcsma eladó.

Román községben házzal együtt oly helyen, hol ezentúl nagyobb erdőmunkálatok lesznek, jelenleg is már sok munkás és állandó fuvarozás van, biztos ekzsztencia, betegség miatt a legkedvezőbb lefizetési feltételekkel eladó. Cím: Messer Simon Branyest, up. Facset. 2408

Minden ujdonság

azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtáramban, heti 8 filléres kölcsön díj ellenében. A könyvek újak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek vidékre is. Zenemű kölcsönző intézet. Kerpelcső könyv és papirkereskedése, Aradon. 212

Pörkölt szalonna,

légszárított, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Jánosnál, Ujszentannán. 1991

Ügyes vasesztergályos

kerestetik azonnali belépésre. Cím a kiadóban. 2392

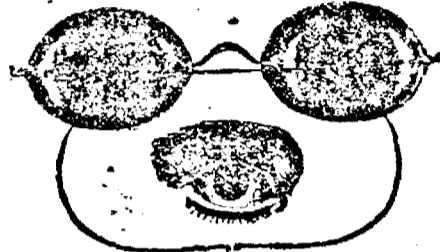
Használt ólom megvételre kerestetik

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

Órák és látszerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon Raktáron tart mindennemű színházi látszeréket a legkülönbözőbb kiállításban. Legfinomabb lorgnettek, orrcsipek és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekőbékák csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, minden nemű kivételben. 241

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Előkelő biztosító társaságnál

óvadékképes 2412

pénzbeszedő-iroda szolgálja alkalmazást nyerhet.

Ajánlatok e lap kiadóhivatalához intézendők óvadékképes jelíggel.

9198—1908. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757—408/1884. számú szabályrendelet 5. §-a értelmében felhívom a ház- és telektulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az asphalt burkolattal ellátott gyalogutakat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutakat este 7 és 8 óra között meglocsoltassák, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigorúan büntetettetni fognak.

Arad, 1908. évi május hó 15.

Sarlot,
főkapitány.

1902—1908. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földmivvelésügyi miniszteriumnak 33087—1907. számú rendelete nyomán ezennel közhírré tesszük, hogy miután a cs. és kir. közös hadügyminiszter ur — a viharágyzás célszerűtlenségére való hivatkozással — a viharágykkal való védekezéshez szükséges kedvezményes áru lőpor további szállításának bemutatását elhárította,

kedvezményes áru lőpor beszerzésének módját megállapító 45797—1907. számú földmivvelésügyi miniszteri rendelet hatályon kívül helyeztetett, illetve azon rendeletben megnevezett egyesületek, intézmények és közegektől a lőpor beszerzésére feljogosító igazolványok kiállítására részükre adott megbízás egyidejűleg visszavonatot.

Arad, 1908. június hó 27.

A városi tanács

MOLL-FÉLE SÓS BORSZESZ

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörös és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles hálszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenytetnek.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Moll-féle feliratú ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborzszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyzappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1-80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: Bács, L., Tuchlauben 9. sz. 5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDÉS KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerárúháiban.

Lényeges árleszállítás

fehérnemű, vászon, chiffon és asztalneműeknél.

Megjegyezzük, hogy nem holmi kétes minőségű, hanem elsőrendű általunk garantált jó áru kerül olcsó eladásra.

Fentiekben kívül:

Czérna vászon maradékok

méterenkint 70—80 kr.,
egész vékony 90 kr.-ért.
30% megtakarítás.

Chiffon és madapolan maradékok

3 mt.-től 6 métrig darabokban
27 és 32 krajcár métere
Kiváló jó minőségűek.

3000 méter

egyféle egész finom batizt chiffon 60 kr. helyett 45 krajcár.

Ritka alkalmi vétel!

Pamut vászon maradékok

erős szálú 30 krajc., közép szálú, minden fehérneműre alkalmasak, 32 krajcár métere.

Fenti maradékok igen alkalmasak

Internátus

kelengye összeállítására.

Intézeti kelengye leány és fiuk részére

készen raktáron vannak vagy előnyös áron készíttetni vállaljuk.

Rosenblüh H. és Társa

divatárúház.

391